

บทที่ 3

ความเป็นมาของเทศบาลและมูลเหตุของการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง

ความเป็นมาของเทศบาลเมืองอ่างทอง

เทศบาลเมืองอ่างทอง ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งเทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง พ.ศ. 2479 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 53 ตอนที่ 842-846 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2479 กำหนดให้มีพื้นที่ 3.273 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตลาดหลวง และตำบลบางแก้ว อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 334 แยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 ระยะทาง 108 กิโลเมตร¹

คำอธิบายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง

ด้านเหนือ ตั้งแต่หลักเขตหมายเลข 1 ที่เขตวัดต้นสนเมฆเหนือริมแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งตะวันตก เป็นเส้นตรงข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ จุดหลักเขตหมายเลขที่ 2 ที่ปากคลองบางแก้วฝั่งใต้

จากหลักเขตหมายเลขที่ 2 เลียบตามคลองบางแก้วฝั่งใต้ถึงหลักเขตหมายเลขที่ 3 ซึ่งอยู่ห่างออกไปทางทิศตะวันออกเฉียงตามเส้นตั้งจากหลักเขตหมายเลขที่ 2 ระยะ 320 เมตร

ด้านตะวันออก จากหลักเขตหมายเลขที่ 3 ขนานและห่างจากแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งตะวันออก 320 เมตร ไปทางทิศใต้ถึงหลักเขตหมายเลขที่ 4 ซึ่งลากต่อมาจากศูนย์กลางคลองระหว่างบ้านนายเป้า นายเมี้ยน

¹เทศบาลเมืองอ่างทอง. บรรยายสรุปเทศบาลเมืองอ่างทอง, 2535. หน้า 1 (เอกสารอัดสำเนา).

จากหลักเขตหมายเลขที่ 4 เป็นเส้นไปตามแนวศูนย์กลางคลองนั้น ถึงหลักเขตหมายเลขที่ 5 ที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยามฝั่งตะวันออก

ด้านใต้ จากหลักเขตหมายเลขที่ 5 เป็นเส้นตรงข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาจากฝั่งตะวันออกไปยังฝั่งตะวันตก ถึงหลักเขตหมายเลขที่ 6 ที่ปากคูวัดไชยสงคราม

จากหลักเขตหมายเลขที่ 6 เป็นเส้นตรงไปตามศูนย์กลางของคูนั้น ถึงหลักเขตหมายเลขที่ 7 ที่ศูนย์กลางทางเดินราง รถมเขตวัดไชยสงครามมุมตะวันตก

จากหลักเขตหมายเลขที่ 7 เป็นเส้นตรงต่อออกไปถึงหลักเขตหมายเลขที่ 8 ซึ่งอยู่ห่างจากแม่น้ำเจ้าพระยามฝั่งตะวันตก 400 เมตร

ด้านตะวันตก จากหลักเขตหมายเลขที่ 8 ขนานและห่างจากแม่น้ำเจ้าพระยามฝั่งตะวันตก 400 เมตร ไปทางทิศเหนือบรรจบหลักเขตหมายเลขที่ 1

ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อตำบลย่านซื่อ	อำเภอเมืองอ่างทอง
ทิศใต้	ติดต่อตำบลโพสะ	อำเภอเมืองอ่างทอง
ทิศตะวันออก	ติดต่อตำบลบ้านอิฐ	อำเภอเมืองอ่างทอง
ทิศตะวันตก	ติดต่อตำบลศาลาแดง	อำเภอเมืองอ่างทอง

สภาพทั่วไปและสภาพทางภูมิศาสตร์

พื้นที่ภายในเขตเทศบาลเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านระยะทางประมาณ 3.6 กิโลเมตร ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลจะอาศัยอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองฝั่งอย่างหนาแน่น ฝั่งตะวันออกส่วนใหญ่จะเป็นสถานที่ราชการ โรงพยาบาล และบ้านพักอาศัย ส่วนฝั่งตะวันตกจะเป็นย่านการค้าที่สำคัญ ๆ

การเข้าถึงชุมชนและการสัมผัสติดต่อกับชุมชนใกล้เคียงและที่ห่างไกล ใช้เส้นทางคมนาคมทางบกคือรถยนต์เป็นหลัก ซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายสาย ได้แก่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 334 แยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 เชื่อมตัวชุมชนกับกรุงเทพมหานคร ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 309 ผ่านชุมชนทางด้านเหนือไปจังหวัดสิงห์บุรี และผ่านชุมชนทางด้านใต้กับจังหวัดอยุธยา และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3064 ผ่านชุมชนด้านตะวันตกไปอำเภอโพธิ์ทอง

สภาพเศรษฐกิจและสังคม

การตั้งถิ่นฐานของชุมชน เดิมประชากรตั้งบ้านเรือนพักอาศัยหนาแน่นอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ต่อมาได้กระจายตัวอยู่ตามสองฝากของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 334 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3064 ฉะนั้นจึงมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และความเจริญเติบโตออกไปสู่นอกเขตเทศบาลมากขึ้น ส่วนใหญ่จะเป็นย่านประกอบการค้าที่สำคัญประเภทต่าง ๆ ตลาดสดและตลาดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร ซึ่งจังหวัดอ่างทองเป็นศูนย์กลางการจำหน่ายที่สำคัญเป็นเหตุจูงใจให้ประชาชนเข้ามาประกอบการค้ากันมากขึ้น²

²เทศบาลเมืองอ่างทอง. รายงานประกอบการพิจารณาขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง. 2535 (เอกสารอัดสำเนา)

ตาราง 3.1 สรุปข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของเทศบาลเมืองอ่างทอง เมื่อปี 2535

ที่	รายการ	จำนวน
1.	พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	3.273
2.	ประชากร (คน)	9,537
3.	ความหนาแน่น (คนต่อตารางกิโลเมตร)	2,914
4.	อาคารพักอาศัย (หลัง)	2,566
5.	อาคารพาณิชย์ (แห่ง)	659
6.	โรงงานอุตสาหกรรม (แห่ง)	9
7.	สถานที่ราชการ (แห่ง)	46
8.	สถาบันการศึกษา (แห่ง)	7
9.	สถาบันศาสนา (แห่ง)	5
10.	ธนาคาร (แห่ง)	9
11.	ตลาดสด (แห่ง)	3
12.	สถานธนาฑูบาล (แห่ง)	1
13.	โรงพยาบาล (แห่ง)	1
14.	รายได้จริง (ไม่รวมเงินอุดหนุน)	13,180,474.68

ที่มา : เทศบาลเมืองอ่างทอง อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

หมายเหตุ โรงงานอุตสาหกรรม 9 แห่ง ได้แก่

โรงงานทำขนมปัง	1 แห่ง	โรงงานทำน้ำแข็ง	1 แห่ง
โรงงานทำน้ำแข็งก้อนเล็ก	1 แห่ง	โรงงานทำอาหารสัตว์	1 แห่ง
โรงงานพิมพ์สิ่งพิมพ์	2 แห่ง	โรงงานท่อนีลรยนต์	1 แห่ง
โรงงานซ่อมอุปกรณ์เครื่องจักรกล	1 แห่ง	โรงงานทำท่อไอเสียรถยนต์	1 แห่ง

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือนในเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง
ในปี 2533-2535

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากร			จำนวนครัวเรือน
	ชาย	หญิง	รวม	
2533	4,766	4,841	9,607	2,355
2534	4,750	7,838	9,588	2,395
2535	4,704	4,859	9,563	2,468

ที่มา : ฝ่ายทะเบียนราษฎร เทศบาลเมืองอ่างทอง อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

ตารางที่ 3.3 แสดงรายได้ของเทศบาลเมืองอ่างทอง ในปี 2532-2534

ปีงบประมาณ	รายได้จริง (ไม่รวมเงินอุดหนุน)	รายได้รวมเงินอุดหนุน
2532	9,536,299.06	23,688,001.24
2533	10,031,530.74	30,294,114.54
2534	13,180,474.68	29,747,147.63

ที่มา : เทศบาลเมืองอ่างทอง อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

การเมืองการปกครองและการบริหาร

ภายหลังที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองอ่างทองในปี พ.ศ. 2479 แล้ว เทศบาลเมืองอ่างทองได้มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้บริหารงานในระบบเทศบาลเข้ามาทำหน้าที่หมุนเวียนผลัดกันไป โดยในอดีตที่ผ่านมาเทศบาลเมืองอ่างทองมี นายกเทศมนตรีและคณะเทศมนตรี จำนวน 24 ชุด ดังต่อไปนี้

ชุดเริ่มถาวร	ขุนไชยาภิรัตติ	นายกเทศมนตรี	
	นายสำเริง เกษรสุคนธ์	เทศมนตรี	ตั้งแต่ เม.ย.80 ถึง 4 ก.พ.80
	นายรวย เสนาแพทย์	เทศมนตรี	
ชุดที่ 1	นายบุญมี วรสิทธิ์	นายกเทศมนตรี	
	นายตะล่อม เหลืองสีนาค	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 4 ก.พ.80 ถึง 19 ก.ค.82
	นายรวย เสนาแพทย์	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 4 ก.พ.80 ถึง 26 ม.ค.81
	นายปรีดี เมธาวณิชย์	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 28 ม.ค.81 ถึง 19 ก.ค.82
ชุดที่ 2	นายปรีดี เมธาวณิชย์	นายกเทศมนตรี	
	นายผัน มงคล	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 19 ก.ค.82 ถึง
	นายบำรุง ชะนะมา	เทศมนตรี	24 เม.ย.83
ชุดที่ 3	นายผัน มงคล	นายกเทศมนตรี	
	นายบำรุง ชะนะมา	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 24 เม.ย.83 ถึง
	นายเปลื้อง จินดาวัด	เทศมนตรี	13 เม.ย.92
ชุดที่ 4	นายผัน มงคล	นายกเทศมนตรี	
	นายบำรุง ชะนะมา	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 19 เม.ย.92 ถึง
	นายมาด แสงทับทอง	เทศมนตรี	13 ม.ค.96
ชุดที่ 5	หลวงบวรรัฐนิติ	นายกเทศมนตรี	
(ชั่วคราว)	พ.ต.ต.แสวง เขคม	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 14 ม.ค.16 ถึง 10 มิ.ย.96
	นายเอนก อรัญนาค	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 14 ม.ค.96 ถึง 1 พ.ค.96
	พ.ต.ต.เชาวน์ บุญยรัตพันธ์	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 1 พ.ค.96 ถึง 10 มิ.ย.96

ชุดที่ 6	พ.ต.อ. หลวงอาสาภูธร	นายกเทศมนตรี	
	นายพ็อน จันทรรัตน์	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 10 มิ.ย.96 ถึง
ชุดที่ 7	นายแก้ว ศาสตร์ประสิทธิ์	เทศมนตรี	12 เม.ย.97
	พ.ต.ท. เขาวน บุษยรัตพันธ์	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 19 เม.ย.97 ถึง
(ชั่วคราว)	นายพิสิษฐ์ ชมปรีดา	เทศมนตรี	12 เม.ย.97
ชุดที่ 8	นายวิรัตน์ ศุขะพันธ์	นายกเทศมนตรี	
	นายคม สุนทรนนท	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 5 มิ.ย.97 ถึง
ชุดที่ 9	นายรวย เสนาแพทย์	เทศมนตรี	2 ก.ค.98
	พ.ต.ท. เขาวน บุษยรัตพันธ์	นายกเทศมนตรี	
(ชั่วคราว)	นายรวย เสนาแพทย์	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 2 ก.ค.98 ถึง
ชุดที่ 10	นายคม สุนทรนนท	เทศมนตรี	30 ก.ย.98
	นายบารุง ชะนะมา	นายกเทศมนตรี	
ชุดที่ 11	นายสงวน ลิทธิ	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 5 ต.ค.98 ถึง
	นายคม สุนทรนนท	นายกเทศมนตรี	
(ชั่วคราว)	นายบารุง ชะนะมา	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 30 พ.ย.99 ถึง
ชุดที่ 12	นายสงวน ลิทธิ	เทศมนตรี	7 ม.ค.00
	นายรวย เสนาแพทย์	นายกเทศมนตรี	
ชุดที่ 13	นายบารุง ชะนะมา	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 7 ม.ค.00 ถึง
	นายสงวน ลิทธิ	เทศมนตรี	21 มิ.ย.02
ชุดที่ 14	นายผิน มงคล	นายกเทศมนตรี	
	นายบารุง ชะนะมา	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 7 ม.ค.01 ถึง
ชุดที่ 14	นายสนอง มงคล	เทศมนตรี	21 มิ.ย.02
	นายยรรยง ศุณาลัย	นายกเทศมนตรี	
ชุดที่ 14	นายเสริม สายเขมะ	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 8 มิ.ย.02 ถึง
	พ.ต.ต. ชลินทร์ วงษ์วานิช	เทศมนตรี	28 ส.ค.02

ชุดที่ 15	นายเสริม สายเขมะ	นายกเทศมนตรี	ตั้งแต่ 28 ส.ค.02 ถึง 1 มิ.ย.03
	พ.ต.ต.ชลินทร์ วงษ์วานิช	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 28 ส.ค.02 - 19 ก.ย.02
	นายอรรถ วุฒิชัย	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 28 ส.ค.02 - 25 ต.ค.03
ชุดที่ 16	พ.ต.ต.พิชัย สุกันธวานิช	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 22 ก.ย.02 - ม.ค.06
	นายจรัล ณ สงขลา	นายกเทศมนตรี	ตั้งแต่ 1 มิ.ย.30 - 1 ก.พ.07
	นายเจสสิยา จรัลศรี	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 26 ธ.ค.03 - 5 ก.ย.05
	นายพงษ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 6 ก.ย.05 - 10 มิ.ย.06
	พ.ต.ท.พร ตู้อัมพร	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 1 ก.พ.06
ชุดที่ 17	นายสุคนธ์ศักดิ์ ศรีไชยยันต์	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 15 ส.ค.06
	นายประเสริฐ ชินะจิตร	นายกเทศมนตรี	ตั้งแต่ 1 ก.พ.07
	พ.ต.ท.พร ตู้อัมพร	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 6 ก.ย.05
	นายสุคนธ์ศักดิ์ ศรีไชยยันต์	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 15 ส.ค.06
	นายวิโรจน์ อามะรัตน์	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 25 ม.ค.10
ชุดที่ 18	นายสืบ รอดประเสริฐ	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 1 ก.ค.10
	นายผัน มงคล	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 12 ก.พ.10
	นายบำรุง ชะนะมา	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 12 ก.พ.10
ชุดที่ 19	นายสุวัตร วงษ์ดิษฐ์	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 12 ก.พ.10
	นายบำรุง ชะนะมา	นายกเทศมนตรี	ตั้งแต่ 12 ธ.ค.14
	นายสงวน สิทธิ	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 12 ธ.ค.14
ชุดที่ 20 (ชุดปัจจุบัน)	นายสุพรรณ ทรัพย์โมกข์	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 12 ธ.ค.14
	นายปรีชา ศุขะพันธ์	นายกเทศมนตรี	ตั้งแต่ 12 ธ.ค.14
	นายสงวน สิทธิ	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 29 ธ.ค.15
ชุดที่ 21	นายสุพรรณ ทรัพย์โมกข์	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 29 ธ.ค.15
	นายสุรชัย สุวพันธ์	นายกเทศมนตรี	
	นายทวีมล ตันสกุล	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 27 ธ.ค.17
	นายนิคม หิรนนทปัญญา	เทศมนตรี	(ถึงแก่กรรม)
	นายเกียรติชัย น้าเจริญ	เทศมนตรี	

ชุดที่ 22	นายสุรชัย สุวพันธุ์	นายกเทศมนตรี	
	นายไพสิฐ สุทรทัทยา	เทศมนตรี	ตั้งแต่ 8 มิ.ย.23
	นายสุรพล เป็ล่งวัดน์	เทศมนตรี	
	นายเกียรติชัย น้ำเจริญ	เทศมนตรี	
ชุดที่ 23	นายสุรชัย สุวพันธุ์	นายกเทศมนตรี	ตั้งแต่ 9 มิ.ย.29
	นายไพรัช ไพรัชเวชภัณฑ์	เทศมนตรี	
	นายเฉลิมชัย เจริญคุณวิวัฒน์	เทศมนตรี	
ชุดที่ 24	นายชัย สุวพันธุ์	นายกเทศมนตรี	ตั้งแต่ 25 ก.ย.33 - ปัจจุบัน
	นายเกียรติชัย น้ำเจริญ	เทศมนตรี	
	นายณัฐโชค เจริญคุณวิวัฒน์	เทศมนตรี	

ที่มา : สำนักงานปลัดเทศบาลเมืองอ่างทอง อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

หมายเหตุ นายสุรชัย สุวพันธุ์ นายกเทศมนตรี ชุดที่ 21,22 และ 23 ได้ขอเปลี่ยนชื่อเป็น "ชัย สุวพันธุ์" เมื่อวันที่ 14 ก.ย.2532 ดังนั้น การเป็นนายกเทศมนตรีของ นายชัย สุวพันธุ์ ถึงปัจจุบัน รวม 4 สมัย ติดต่อกัน

อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองอ่างทอง

พนักงานสามัญ	102	คน
พนักงานวิสามัญ	-	คน
ลูกจ้างประจำ	24	คน
ลูกจ้างชั่วคราว	118	คน
รวม	244	คน

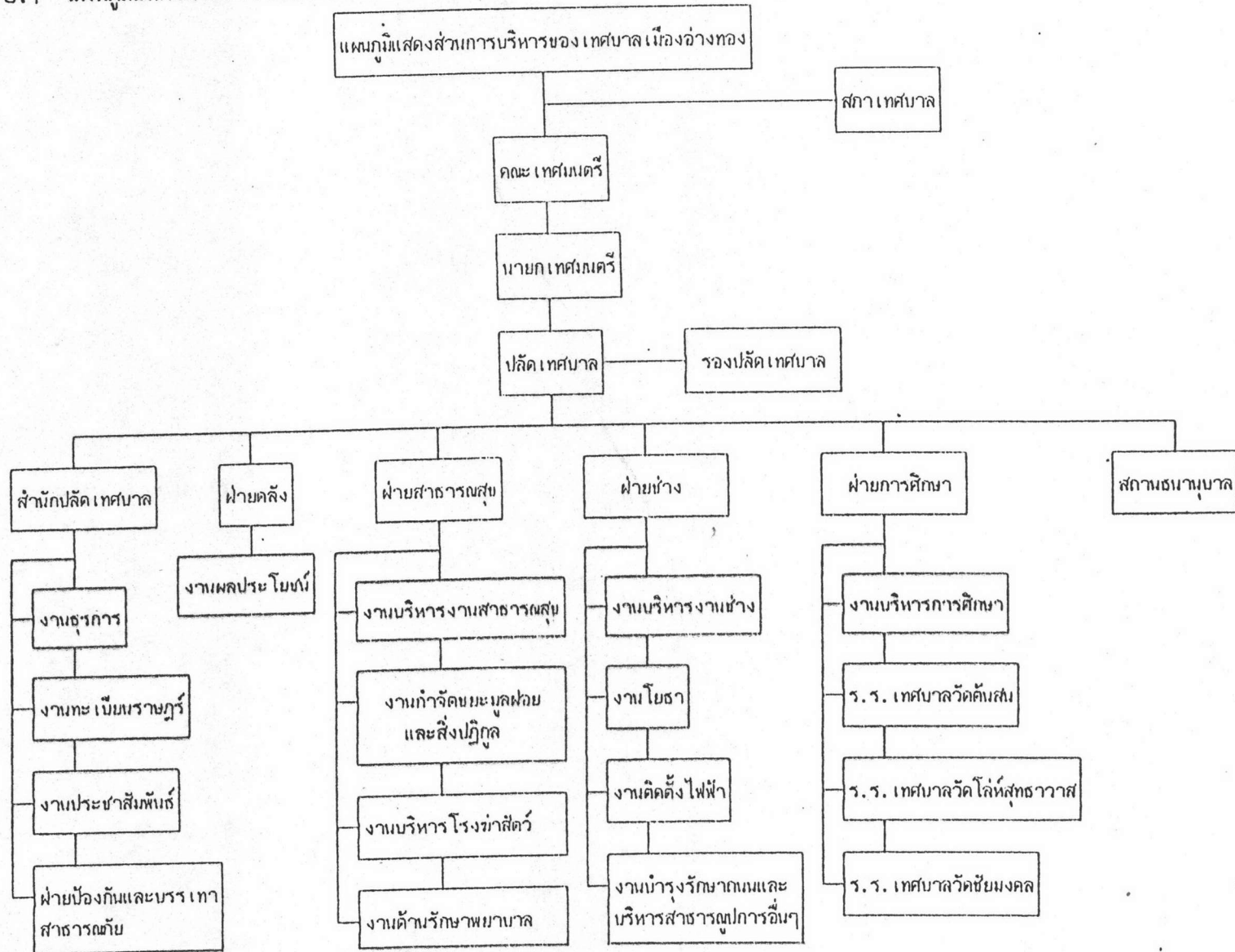
การปกครองเทศบาลเมืองอ่างทองได้แบ่งเป็นชุมชนย่อย เป็น 5 ชุมชน ได้แก่

1. ชุมชนบ้านรอ
2. ชุมชนบางแก่ง
3. ชุมชนวัดต้นสน
4. ชุมชนวัดตลาดหลวง
5. ชุมชนวัดชัยมงคล

โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง มีจำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่

1. โรงเรียนเทศบาล 1 วัดต้นสน	จำนวนนักเรียน	155 คน
2. โรงเรียนเทศบาล 2 วัดโล่ห์สุทธาวาส	จำนวนนักเรียน	378 คน
3. โรงเรียนเทศบาล 3 วัดชัยมงคล	จำนวนนักเรียน	934 คน

แผนภาพที่ 3.1 แผนภูมิแสดงส่วนการบริหารของเทศบาลเมืองอ่างทอง

จากข้อมูลเกี่ยวกับเทศบาลเมืองอ่างทองที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น พอจะสรุปสภาพปัญหาของเทศบาลเมืองอ่างทองได้ดังนี้

1. อาณาเขตเทศบาลเมืองอ่างทองเล็กเกินไป ซึ่งมีเพียง 3.273 ตารางกิโลเมตร และมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านกลาง ซึ่งเป็นปัญหาต่อการพัฒนาระบบผังเมือง การควบคุมการก่อสร้างอาคาร การวางแผนด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริการพื้นฐาน เช่นถนน การระบายน้ำ การให้บริการไฟฟ้าสาธารณะและการประปา รวมตลอดถึงสวนสาธารณะและสถานพักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนมีไม่เพียงพอ

2. อัตราการเจริญเติบโตของเทศบาลเมืองอ่างทองเป็นไปอย่างช้ามาก จะเห็นได้จากรายได้จริงของเทศบาลในช่วงปี 2532-2535 รายได้จริง (ไม่รวมเงินอุดหนุน) เพิ่มขึ้นอัตราที่น้อยมาก ซึ่งเป็นปัญหานี้เกิดจากการที่เทศบาลเมืองอ่างทองเป็นเทศบาลที่เล็กเกินไป และมีประชาชนที่น้อยเกินไป จึงทำให้รายได้ของเทศบาลน้อยมาก จะเห็นได้จากรายได้ของเทศบาลในปี 2535 จำนวน 15,278,091.63 บาท แยกเป็นหมวดภาษีอากร 10,536,731.83 บาท หมวดค่าธรรมเนียม 2,453,856.50 บาท หมวดรายได้จากทรัพย์สิน 1,976,358.47 บาท หมวดรายได้เบ็ดเตล็ด 97,441.66 บาท หมวดรายได้อื่น ๆ 465,970.43 บาท ส่วนรายจ่ายของเทศบาลในปี 2535 เทศบาลเมืองอ่างทองจะต้องจ่าย 12,571,161 เป็นรายจ่ายประจำ คิดเป็นร้อยละ 82.282 นั้นหมายความว่า งบประมาณที่เทศบาลเมืองอ่างทองสามารถนำไปจ่ายในการสร้างความเจริญแก่ท้องถิ่นในแง่โครงสร้างพื้นฐาน (infra-structure) จึงเหลือเพียงร้อยละ 17.72 เท่านั้น จำเป็นจะต้องพึ่งเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง โดยในปี 2535 รัฐบาลต้องจ่ายเงินอุดหนุนให้เทศบาลเมืองอ่างทองถึง 20,047,732.11 บาท นั้นหมายความว่าเทศบาลเมืองอ่างทองยังไม่สามารถที่จะปกครองตนเองได้อย่างเต็มที่ ยังต้องพึ่งพาหน่วยงานราชการส่วนกลางอยู่

3. การย้ายถิ่นของประชากร จะเห็นได้ว่าจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองอ่างทองในปี 2533-2535 มีแนวโน้มลดลง กล่าวคือ ในปี 2533 มีประชากรจำนวน 9,607 คน ในปี 2534 มีจำนวน 9,588 คน ในปี 2535 มีจำนวน 9,563 คน แสดงให้เห็นว่าประชากรในเขตเทศบาลเริ่มย้ายถิ่นฐานไปอยู่นอกเขตเทศบาลมากขึ้น ประกอบกับความเจริญเติบโตของชุมชนนอกเขตเทศบาลเริ่มมากขึ้น ดูจากลักษณะกายภาพภายนอกแล้ว เดิมความเจริญเติบโตของชุมชนจะอยู่บริเวณริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเฉพาะในเขตเทศบาล แต่ต่อมาความเจริญได้กระจายไป

ตามสองฟากของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 334 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3064 ซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลมีการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีการขยายตัวสูงขึ้น มีการก่อสร้างอาคารที่พักอาศัย อาคารพาณิชย์ หมู่บ้านจัดสรร โรงแรม และโรงพยาบาล ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวนี้ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเทศบาลเมืองอ่างทองเป็นอย่างมาก ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ

3.1 การพัฒนาผังเมืองโดยรวม การใช้ประโยชน์ที่ดินขาดการวางแผน ขาดการควบคุมการก่อสร้างอาคาร บ้านเรือน ทำให้การพัฒนาของเทศบาลทำได้ยากมาก ขาดความเป็นระเบียบ

3.2 ส่งผลกระทบทางการจราจร จะเห็นได้ว่าเมืองอ่างทองมีปัญหาด้านการจราจรเป็นอย่างมาก เทศบาลไม่สามารถจัดระบบการจราจรได้อย่างเป็นระบบ เนื่องจากผังเมืองไม่ดี ถนนไม่ได้มาตรฐาน ทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาล ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคารบ้านเรือน เนื่องจากไม่มีการควบคุมและวางแผนการก่อสร้างอาคาร บ้านเรือน

3.3 การระบายน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่ชุมชนรอบนอกเขตเทศบาลไม่มีการวางแผน ทำให้ส่งผลกระทบต่อการระบายน้ำในเขตเทศบาลด้วย

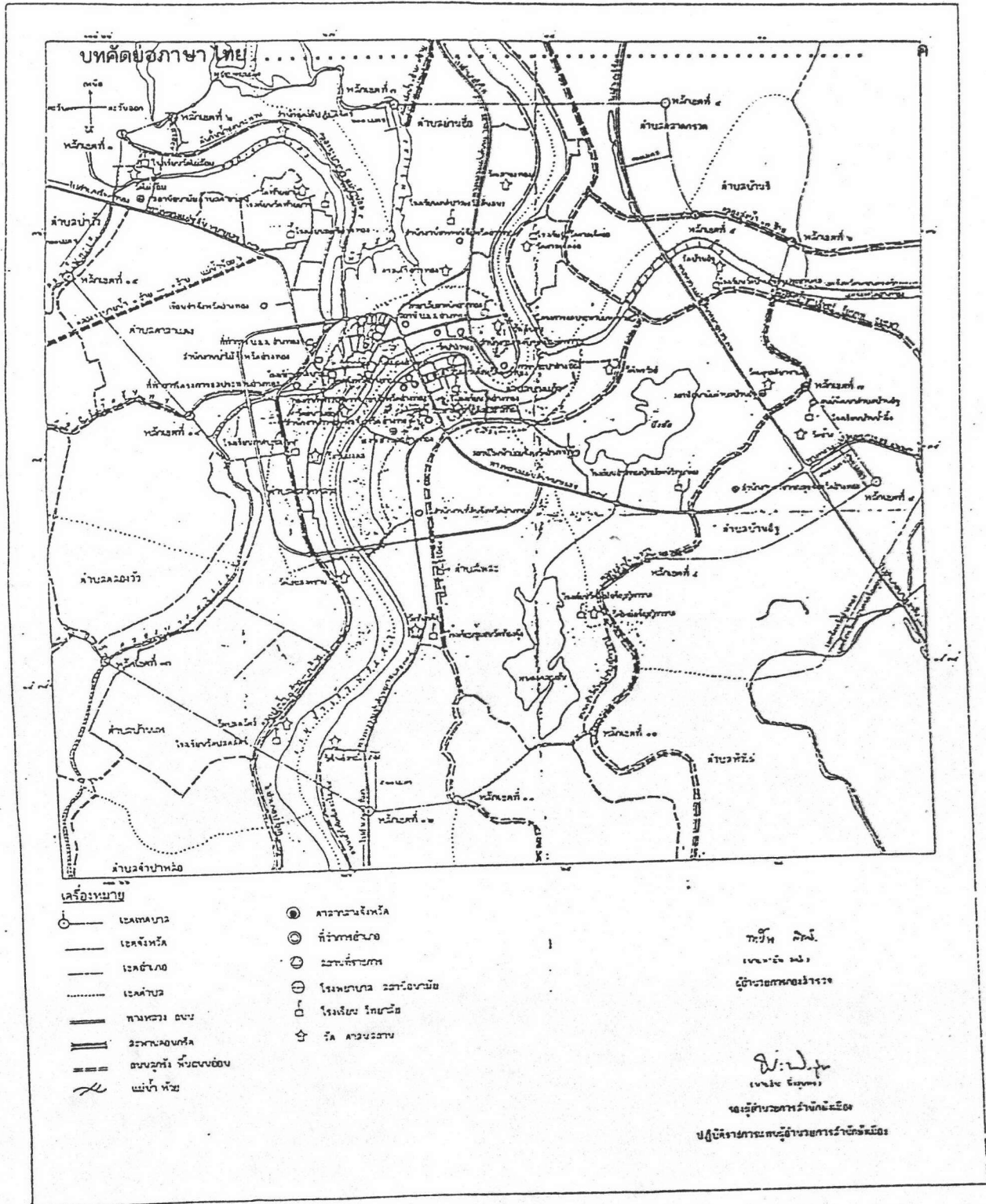
3.4 การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ เทศบาลไม่สามารถไปให้บริการด้านการกำจัดขยะให้กับชุมชนนอกเขตเทศบาลได้ ทำให้เกิดการสะสมของขยะ และถ้ามีฝนตกหรือลมพัดจะไหลเข้าในเขตเทศบาล

3.5 การบริการด้านไฟฟ้าสาธารณะ เทศบาลไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง ทำให้บริเวณรอบเขตเทศบาลมืดและเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม ความเป็นปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ฯลฯ

จากสภาพปัญหาของเทศบาลเมืองอ่างทองดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงการที่เทศบาลเมืองอ่างทองยังไม่สนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงในด้านต่าง ๆ อีกมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเงินและการคลังของเทศบาล ที่ยังมีสภาพที่ไม่เหมาะสมและปัญหานี้เป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระ (Autonomy) ของเทศบาลที่จะพัฒนาการปกครองตนเองที่จะนำไปสู่การสร้างรากฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในที่สุด

ดังนั้น การพัฒนากิจการเทศบาลเมืองอ่างทองให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้
สัมฤทธิ์ผลก็คือ จะต้องมีการขยายเขตเทศบาลออกไปเพื่อขยายความเจริญให้เกิดในพื้นที่กว้างขึ้น
อันจะเป็นการขยายฐานทางเศรษฐกิจของชุมชนให้ใหญ่ขึ้น ผลที่คาดว่าจะเกิดตามมาก็คือ ความ
เจริญของชุมชนจะขยายตัว เศรษฐกิจของเทศบาลจะเจริญขึ้นเป็นเงาตามตัวและความสามารถในการ
บริหารกิจการในหน้าที่ของเทศบาลย่อมจะมีประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วย

แผนภาพที่ 3.2 แสดงแนวเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง

ความเป็นมาของการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง

1. จุดกำเนิดของการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง

จากความจำเป็นอันเนื่องมาจากการที่เทศบาลเมืองอ่างทองมีอาณาเขตที่เล็กเกินไป คือมีเพียง 3.773 ตารางกิโลเมตร ทำให้เกิดความไร้ประสิทธิภาพทางด้านการเงินและการคลังเกิดความไม่คล่องตัวในการบริหารงาน ประมาณปี พ.ศ.2534 คณะผู้บริหารเทศบาลเมืองอ่างทอง ในขณะนั้นประกอบด้วย นายชัย สุวพันธุ์ เป็นนายกเทศมนตรี มีความคิดเห็นว่า น่าจะมีการขยายเขตเทศบาลออกไป การขยายตัวทางด้านความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในตำบลที่ใกล้เคียงกับเทศบาล เทศบาลเมืองอ่างทองจึงได้จัดทำโครงการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง เสนอสภาเทศบาลเมืองอ่างทองเพื่อพิจารณา และสภาเทศบาลฯ ได้ประชุมสมัยสามัญสมัยแรก ครั้งที่ 1/2535 เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2535 และที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้ขยายเขตเทศบาลออกไป จำนวน 22.99 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่เขตอำเภอเมืองอ่างทอง จำนวน 7 ตำบล 27 หมู่บ้าน ประกอบด้วย³

1. หมู่บ้านปากคลอง	หมู่ที่ 4	ตำบลบ้านแห
2. หมู่บ้านแหใต้	หมู่ที่ 5	ตำบลบ้านแห
3. หมู่บ้านแหเหนือ	หมู่ที่ 6	ตำบลบ้านแห
4. หมู่บ้านหัวน้ำนอน	หมู่ที่ 1	ตำบลศาลาแดง
5. หมู่บ้านศาลาแดง	หมู่ที่ 2	ตำบลศาลาแดง
6. หมู่บ้านท้ายย่าน	หมู่ที่ 3	ตำบลศาลาแดง
7. หมู่บ้านสวนมะม่วง	หมู่ที่ 6	ตำบลศาลาแดง
8. หมู่บ้านลาว	หมู่ที่ 5	ตำบลศาลาแดง
9. หมู่บ้านไผ่ล้อม	หมู่ที่ 6	ตำบลศาลาแดง
10. หมู่บ้านรุ่ง	หมู่ที่ 2	ตำบลบ้านรี

³เทศบาลเมืองอ่างทอง. โครงการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง. 2536

11.	หมู่บ้านรี	หมู่ที่ 3	ตำบลบ้านรี
12.	หมู่บ้านไผ่ล้อม	หมู่ที่ 4	ตำบลบ้านรี
13.	หมู่บ้านบางแก้ว	หมู่ที่ 1	ตำบลตลาดกรวด
14.	หมู่บ้านวัดจำปา	หมู่ที่ 2	ตำบลตลาดกรวด
15.	หมู่บ้านย่านซื่อ	หมู่ที่ 1	ตำบลย่านซื่อ
16.	หมู่บ้านย่านซื่อ	หมู่ที่ 3	ตำบลย่านซื่อ
17.	หมู่บ้านโตงเตง	หมู่ที่ 2	ตำบลบ้านอิฐ
18.	หมู่บ้านน้ำผึ้ง	หมู่ที่ 3	ตำบลบ้านอิฐ
19.	หมู่บ้านน้ำผึ้ง	หมู่ที่ 4	ตำบลบ้านอิฐ
20.	หมู่บ้านน้ำผึ้ง	หมู่ที่ 5	ตำบลบ้านอิฐ
21.	หมู่บ้านอิฐ	หมู่ที่ 8	ตำบลบ้านอิฐ
22.	หมู่บ้านอิฐ	หมู่ที่ 9	ตำบลบ้านอิฐ
23.	หมู่บ้านอิฐ	หมู่ที่ 10	ตำบลบ้านอิฐ
24.	หมู่บ้านโตงเตง	หมู่ที่ 11	ตำบลบ้านอิฐ
25.	หมู่บ้านโพสะ	หมู่ที่ 6	ตำบลโพสะ
26.	หมู่บ้านห้องคู้ง	หมู่ที่ 7	ตำบลโพสะ
27.	หมู่บ้านบางแก้ว	หมู่ที่ 8	ตำบลโพสะ

เมื่อสภาเทศบาลฯ ได้มีมติเห็นชอบแล้ว เทศบาลฯ ได้ส่งโครงการให้สำนักผังเมือง พิจารณาดำเนินการด้านผังเมือง เพื่อกำหนดแนวเขตจัดทำแผนที่และคำอธิบาย ซึ่งสำนักผังเมือง ได้ดำเนินการกำหนดแนวเขต และได้จัดทำแผนที่พร้อมทั้งคำอธิบายแล้ว เทศบาลเมืองอ่างทองจึง ได้ส่งเรื่องการขอขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองให้จังหวัดอ่างทองพิจารณา จังหวัดอ่างทองโดย นายนิธิศักดิ์ ราชพิตร ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองขณะนั้นได้พิจารณาเห็นควรให้ขยายเขตเทศบาล เมืองอ่างทองตามแนวเขตที่สำนักผังเมืองกำหนด ซึ่งมีพื้นที่ 26.403 ตารางกิโลเมตร จึงได้มี หนังสือเสนอความเห็นต่อปลัดกระทรวงมหาดไทย (ตามหนังสือจังหวัดอ่างทอง ที่ อท 0016/2975 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2536) โดยให้เหตุผลว่า "เนื่องจากชุมชนเมืองอ่างทองเป็นศูนย์กลาง ทางการค้าและการเกษตร แต่มีข้อจำกัดในเรื่องขนาดของพื้นที่ที่ค่อนข้างเล็กและมีแม่น้ำท่ากลาง ชุมชน ประกอบกับสภาพของตัวเมืองเป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำท่วมถึงทำให้การเติบโตของเมืองเป็นไป

อย่างช้า ๆ จากสภาพปัจจุบันชุมชนได้ขยายตัวไปในบริเวณซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับเทศบาล การใช้ประโยชน์ที่ดินมีการขยายตัวสูงขึ้น โดยมีการก่อสร้างอาคารที่พักอาศัย อาคารพาณิชย์ หมู่บ้านจัดสรร โรงแรม และโรงพยาบาล ในขณะที่สภาพพื้นที่บริเวณดังกล่าวยังขาดระบบถนนที่ดี ไม่มีระบบระบายน้ำเสีย การให้บริการด้านสาธารณสุขภาค และสาธารณสุขการยังไม่ทั่วถึง ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา อาทิ ปัญหาสภาพแวดล้อม ปัญหาการระบายน้ำ ปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น"

หลักเกณฑ์การขอขยายเขตเทศบาล

เดิมกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์การขอขยายเขตเทศบาล ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0311/ว 582 ลงวันที่ 26 เมษายน 2523 ให้เทศบาลที่ต้องการขอขยายเขตเทศบาลต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาจังหวัดและสภาตำบลแห่งท้องถิ่นนั้น ๆ

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินการขยายเขตเทศบาลทำให้เทศบาลหลายแห่งไม่สามารถขยายเขตเทศบาลออกไปได้ ทั้งนี้เพราะมักจะไม่ผ่านความเห็นชอบจากสภาตำบลที่เทศบาลขยายเขตออกไปครอบคลุม กระทรวงมหาดไทยจึงได้แก้ไขหลักเกณฑ์ในการขอขยายเขตเทศบาลเสียใหม่ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0413/ว 1186 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2527 โดยกำหนดหลักเกณฑ์ใหม่ ดังนี้

1. เทศบาลจะต้องจัดทำโครงการแสดงเหตุผลและความจำเป็นในการขอขยายเขตเทศบาล แนวเขตที่เทศบาลจะขอขยาย โครงการระบุารุงท้องถิ่นในเขตพื้นที่ที่จะขยายเขตออกไป และผลประโยชน์ที่ประชาชนและท้องถิ่นพึงจะได้รับแล้ว เสนอโครงการดังกล่าวให้สภาเทศบาลพิจารณา
2. ถ้าสภาเทศบาลไม่เห็นชอบก็ให้ระงับเรื่องไว้ แต่ในกรณีที่สภาเห็นชอบให้สภาเทศบาลส่งโครงการดังกล่าวไปให้สำนักงานผังเมืองพิจารณาด้านผังเมือง เพื่อกำหนดแนวเขตและจัดทำแผนที่
3. เมื่อสำนักงานผังเมืองได้กำหนดแนวเขตและจัดทำแผนที่พร้อมทั้งคำอธิบายเขตเสร็จจึงให้เทศบาลรายงานให้จังหวัดพร้อมทั้งข้อมูลดังนี้

3.1 แผนที่และคำอธิบายที่สำนักงานผังเมืองได้จัดทำขึ้น

3.2 โครงการแสดงเหตุผลและความจำเป็นในการขอขยายเขตเทศบาลพร้อมทั้ง

ข้อเสีย

3.3 ประวัติการจัดตั้งและการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลครั้งก่อน ๆ (ถ้ามี)

3.4 โครงการทะนุบำรุงท้องถิ่นในพื้นที่ปัจจุบันและพื้นที่ที่จะขอขยายเขตเทศบาล โดยให้แยกเป็นโครงการที่จะดำเนินการในพื้นที่ปัจจุบันและพื้นที่ที่จะขอขยายเขต

3.5 สำเนารายงานการประชุมสภาเทศบาลที่ให้ความเห็นชอบในการขยายเขตเทศบาล

3.6 สถิติและข้อมูลในการขอขยายเขตเทศบาล

4. เมื่อจังหวัดได้รับรายงานจากเทศบาลตามข้อ 3 แล้ว ให้จังหวัดส่งข้อมูลดังกล่าวไปยังกระทรวงมหาดไทย พร้อมทั้งให้ความเห็นว่าจะให้มีการขยายเขตหรือไม่

5. เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้รับรายงานจากจังหวัดแล้ว จะส่งผู้ตรวจราชการกรมการปกครองมาตรวจสอบข้อเท็จจริงและความเหมาะสมในการขอขยายเขตเทศบาลร่วมกับปลัดจังหวัด หากผู้ตรวจราชการกรมการปกครองและปลัดจังหวัดมีความเห็นตรงกันว่า ไม่ควรขยายเขตเทศบาลแล้วก็ให้ระงับไว้ก่อน และให้จังหวัดรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ แต่ถ้าหากมีความเห็นไม่ตรงกันแล้วให้จังหวัดรายงานพร้อมทั้งเสนอข้อคิดเห็นอื่น ๆ ซึ่งประกอบความเห็นไปยังกระทรวงมหาดไทย และถ้ามีความเห็นตรงกันว่าควรขยายเขตเทศบาลแล้ว ก็ให้จังหวัดแจ้งอำเภอท้องถิ่นนั้นดำเนินการหยั่งเสียงประชามติในพื้นที่ที่จะขอขยายเขตเทศบาล โดยให้ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติในการหยั่งเสียงประชามติในการขอขยายเขตเทศบาล

6. ในกรณีที่มีความจำเป็น การผังเมืองหรือการควบคุมการก่อสร้างอาคาร หรือการแก้ปัญหาชุมชนแออัดหรืองานสาธารณูปโภคอื่น ๆ กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจที่จะสั่งให้ขยายเขตเทศบาลโดยไม่ต้องทำการหยั่งเสียงประชามติ และถ้าหากจังหวัดเห็นว่าเทศบาลในจังหวัดมีความประสงค์ที่จะให้กระทรวงมหาดไทยใช้อำนาจตามข้อนี้ในการขยายเขตเทศบาล แล้วก็ให้จังหวัดรายงานไปให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาดำเนินการต่อไป

จากกระบวนการขอขยายเขตเทศบาลตามระเบียบใหม่นี้จะเห็นว่า กระทรวงมหาดไทยเปลี่ยนแปลงระเบียบและแนวทางปฏิบัติให้มีลักษณะที่อ่อนตัวและ เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น กล่าวคือ ตามระเบียบได้เปิดโอกาสให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีการ

ขอขยายเขตเทศบาล เป็นผู้ที่มิอำนาจที่เป็นอิสระในการตัดสินใจเองว่าต้องการที่จะ เข้ามามีส่วน
 ในการปกครองตนเองหรือไม่ อย่างไร ตามระเบียบการขอขยายเขตใหม่ได้กำหนดให้มีการหยั่ง
 เสียงประชามติในพื้นที่ที่มีการขอขยายเขตเทศบาล ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม
 ในการกำหนดความเป็นไปของพวกเขาเอง ตลอดจนยอมรับการปกครองตนเองที่จะมีขึ้นต่อไปใน
 อนาคต นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้ประชาชนลงประชามติ ยังเป็นวิธีการที่จะทำให้ทราบถึง
 ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงว่ามีความต้องการขยายเขตเทศบาลมากน้อยเพียงใด
 ทั้งนี้ เพราะตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับการขยายเขตเทศบาลเดิมนั้นเปิดโอกาสให้
 มีการตัดสินใจเฉพาะภายในกลุ่มคนจำนวนน้อยเท่านั้น คือ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล
 และสภาตำบล ลักษณะการเปิดโอกาสให้กับกลุ่มคนจำนวนน้อยนี้ทำให้การตัดสินใจในการขอขยาย
 เขตหรือปฏิเสธรายเขตไม่ได้เป็นความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง แต่เป็นความ
 ต้องการของกลุ่มคนเพียงไม่กี่คนที่มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง

แต่นับตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การขอขยายเขตเทศบาลใหม่ขึ้น ส่วนใหญ่
 การหยั่งประชามติมักจะ ไม่ผ่าน กล่าวคือ มติส่วนใหญ่จะออกมาว่าไม่เห็นด้วยเกือบทุกครั้งไป ซึ่ง
 เป็นปัญหาต่อการขยายเขตเทศบาลอีก เช่น เทศบาลตำบลโคกสำโรง ได้ขอขยายเขตเทศบาลมา
 เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2529 ได้มีการหยั่งเสียงประชามติ ปรากฏว่าประชาชนไม่เห็นด้วยกับการ
 ขยายเขตเทศบาล และอีกหลายเทศบาลที่ไม่สามารถขยายเขตเทศบาลได้เพราะประชาชนไม่
 เห็นด้วย กระทรวงมหาดไทยจึงได้แก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การขอขยายเขตเทศบาลเสียใหม่อีก
 ครั้งหนึ่ง ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0413/ว 1443 ลงวันที่ 6 กันยายน 2534 โดย
 ให้ถือปฏิบัติในการขอขยายเขตเทศบาล ดังนี้

1. เทศบาลจะต้องจัดทำโครงการขยายเขตเทศบาลโดยแสดงเหตุผลและความ
 จำเป็นในการขอขยายเขต แนวเขตที่เทศบาลจะขอขยาย จำนวนพื้นที่รวมทั้งหมดหลังจากขยายเขต
 แล้วโครงการทะนุบำรุงท้องถิ่นในเขตพื้นที่ที่จะขยายเขตออกไปและผลประโยชน์ที่ประชาชนและ
 ท้องถิ่นที่จะ ได้รับ แล้วเสนอโครงการดังกล่าวให้สภาเทศบาลพิจารณา
2. ถ้าหากสภาเทศบาลไม่เห็นชอบด้วยกับการขอขยายเขตเทศบาลก็ให้ระงับไว้ แต่
 ถ้าเห็นชอบด้วยก็ให้เทศบาลส่งโครงการดังกล่าวไปให้สำนักผังเมืองพิจารณาดำเนินการทางด้าน
 ผังเมือง เพื่อกำหนดแนวเขต จัดทำแผนที่และคำอธิบายเขตให้ถูกต้อง

3. เมื่อสำนักผังเมืองได้กำหนดแนวเขตและจัดทำแผนที่พร้อมทั้งคำอธิบายเขตเสร็จ และส่งไปให้เทศบาลแล้ว ให้เทศบาลรายงานจังหวัดพร้อมทั้งข้อมูลดังต่อไปนี้

- (1) โครงการขยายเขตเทศบาล
- (2) แผนที่และคำอธิบายเขตที่สำนักผังเมืองได้จัดทำไว้
- (3) ประวัติการจัดตั้งและการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลครั้งก่อน ๆ (ถ้ามี)
- (4) โครงการทะนุบำรุงท้องถิ่นในพื้นที่ปัจจุบันและพื้นที่ที่จะขอขยายเขตเทศบาล โดยให้แยกเป็นโครงการที่จะดำเนินการในพื้นที่ปัจจุบันและโครงการที่จะดำเนินการในพื้นที่ที่จะขยายเขตเทศบาล

(5) สำเนารายงานการประชุมสภาเทศบาลที่ให้ความเห็นชอบในการขอขยายเขตเทศบาล

(6) สถิติและข้อมูลในการขอขยายเขตเทศบาล

4. เมื่อจังหวัดได้รับรายงานจากเทศบาลตามข้อ 3 แล้วให้จังหวัดส่งข้อมูลดังกล่าวไปยังกระทรวงมหาดไทยจำนวนอย่างละ 2 ชุด พร้อมทั้งความเห็นว่าจะให้เทศบาลขยายเขตหรือไม่

5. เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้รับรายงานจากจังหวัดแล้ว จะส่งผู้ตรวจราชการกรมการปกครองมาตรวจสอบข้อเท็จจริงและความเหมาะสมในการขอขยายเขตเทศบาลร่วมกับปลัดจังหวัด

5.1 หากผู้ตรวจราชการกรมการปกครองและปลัดจังหวัดมีความเห็นตรงกันว่าไม่ควรขยายเขตเทศบาลแล้ว ก็ให้จังหวัดรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

5.2 หากผู้ตรวจราชการกรมการปกครองและปลัดจังหวัดมีความเห็นไม่ตรงกันแล้วให้จังหวัดรายงานพร้อมทั้งเสนอข้อคิดเห็นอื่น ๆ ซึ่งประกอบความเห็นไปยังกระทรวงมหาดไทย

5.3 หากผู้ตรวจราชการกรมการปกครองและปลัดจังหวัดมีความเห็นตรงกันว่าควรขยายเขตเทศบาลแล้ว ก็ให้จังหวัดรายงานกระทรวงมหาดไทยเพื่อจัดส่งผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยไปตรวจสอบความเหมาะสมและความจำเป็นในการขยายเขตเทศบาล แล้วเสนอกระทรวงมหาดไทยพิจารณาดำเนินการต่อไป

6. ในกรณีที่มีความจำเป็น เช่น การผังเมือง หรือการควบคุมการก่อสร้างอาคาร หรือการจราจร หรือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือการพัฒนาท้องถิ่น หรือการแก้ปัญหาชุมชนแออัด หรืองานสาธารณูปโภคอื่น ๆ หรือการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจที่จะสั่งให้ดำเนินการขยายเขตเทศบาลเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายได้

จากหลักเกณฑ์การขอขยายเขตเทศบาลที่กระทรวงมหาดไทยได้ออกใหม่นี้เป็นการเปิดโอกาสให้เทศบาลได้ขอขยายเขตเทศบาลโดยไม่ต้องผ่านสภาตำบล หรือผ่านการหยั่งเสียงของประชาชนในเขตที่ขยายออกไป จึงได้มีหลายเทศบาลจัดทำโครงการขยายเขตเทศบาลในช่วงปี 2534 - 2536 ได้แก่

1. เทศบาลตำบลหลังสวน	จังหวัดชุมพร
2. เทศบาลเมืองชัยภูมิ	จังหวัดชัยภูมิ
3. เทศบาลเมืองอุดรธานี	จังหวัดอุดรธานี
4. เทศบาลเมืองปากพอง	จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. เทศบาลเมืองสงขลา	จังหวัดสงขลา
6. เทศบาลเมืองอ่างทอง	จังหวัดอ่างทอง
7. เทศบาลตำบลแก่งคอย	จังหวัดสระบุรี
8. เทศบาลเมืองปทุมธานี	จังหวัดปทุมธานี
9. เทศบาลตำบลหัวหิน	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
10. เทศบาลตำบลตะพานหิน	จังหวัดพิจิตร
11. เทศบาลตำบลปากแพรก	จังหวัดนครศรีธรรมราช
12. เทศบาลตำบลศรีพนมมาศ	จังหวัดอุตรดิตถ์
13. เทศบาลตำบลศรีราชา	จังหวัดชลบุรี
14. เทศบาลตำบลกระทุ่มแบน	จังหวัดสมุทรสาคร
15. เทศบาลเมืองเสนา	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
16. เทศบาลเมืองสมุทรปราการ	จังหวัดสมุทรปราการ
17. เทศบาลเมืองตราด	จังหวัดตราด
18. เทศบาลเมืองชุมแสง	จังหวัดนครสวรรค์

19. เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์	จังหวัดเพชรบูรณ์
20. เทศบาลเมืองระนอง	จังหวัดระนอง
21. เทศบาลเมืองจันทบุรี	จังหวัดจันทบุรี
22. เทศบาลเมืองนครสวรรค์	จังหวัดนครสวรรค์
23. เทศบาลเมืองตาก	จังหวัดตาก
24. เทศบาลเมืองภูเก็ต	จังหวัดภูเก็ต
25. เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี	จังหวัดสุโขทัย
26. เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด	จังหวัดร้อยเอ็ด
27. เทศบาลเมืองปราจีนบุรี	จังหวัดปราจีนบุรี
28. เทศบาลเมืองพะเยา	จังหวัดพะเยา
29. เทศบาลเมืองลพบุรี	จังหวัดลพบุรี
30. เทศบาลเมืองยะลา	จังหวัดยะลา
31. เทศบาลเมืองเชียงราย	จังหวัดเชียงราย
32. เทศบาลเมืองหนองคาย	จังหวัดหนองคาย
33. เทศบาลเมืองบางบัวทอง	จังหวัดนนทบุรี

ที่มา : สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

เทศบาลเมืองอ่างทองเป็นเทศบาลหนึ่งที่ได้ฉวยโอกาสอันสำคัญเช่นนี้ จัดทำโครงการขอขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองอย่างรีบเร่ง โดยจะเห็นได้ว่า จากกระบวนการการจัดทำโครงการฯ นับตั้งแต่เสนอโครงการต่อที่ประชุมสภาเทศบาล สำนักผังเมืองพิจารณาดำเนินการด้านผังเมือง เพื่อกำหนดแนวเขตจัดทำแผนที่และคำอธิบายแนวเขตแล้วส่งให้จังหวัดพิจารณา และจังหวัดได้พิจารณาเรียบร้อยแล้วเห็นชอบรายงานเสนอความเห็นให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการต่อ ใช้เวลาเพียง 18 วัน เท่านั้น กล่าวคือเริ่มตั้งแต่เสนอโครงการต่อที่ประชุมสภาเทศบาลในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2536 และผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองพิจารณาแล้วเสร็จจัดทำหนังสือรายงานความเห็น ตามหนังสือที่ อท 0016/2975 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2536 แสดงให้เห็นถึงความเร่งด่วนในการดำเนินการจัดว่าด่วนมาก

เหตุผลในการขยายเขตเทศบาล

ในการจัดทำโครงการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองได้ให้เหตุผลในการขยายเขตเทศบาล ดังนี้⁴

1. เพื่อความเหมาะสมทางด้านความเจริญและเศรษฐกิจ เนื่องจากปัจจุบันชุมชนในเขตเทศบาลและเขตติดต่อกับเขตเทศบาลได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในด้านธุรกิจการค้าและบริการต่าง ๆ อาคารพาณิชย์และหมู่บ้านจัดสรร สมควรที่จะได้มีการควบคุมการก่อสร้างและการให้บริการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการอย่างทั่วถึง ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบายและระบบเศรษฐกิจของชุมชนมั่นคงมากยิ่งขึ้นเมื่อได้รับการบริการจากเทศบาล
2. เพื่อความเหมาะสมทางด้านผังเมือง เพื่อควบคุมการขยายตัวของชุมชนในอนาคตให้สอดคล้องกับการวางและจัดทำเขตผังเมืองรวมเมืองอ่างทองตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 75 (พ.ศ.2532) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 ซึ่งมีนโยบายและมาตรการเพื่อจัดระบบการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ป้องกันมลภาวะเป็นพิษและสภาพชุมชนแออัดคับคั่ง รวมทั้งให้ประชาชนมีความปลอดภัยมั่นคงและได้รับความสะดวกสบาย ซึ่งหากเทศบาลเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและดำเนินการเองจะสามารถควบคุมการขยายตัวของชุมชนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการกำหนดเขตผังเมืองรวมเมืองอ่างทองได้
3. เพื่อความเหมาะสมทางด้านคลัง เนื่องจากเทศบาลมีพื้นที่เขตเทศบาลเมือง 3,273 ตารางกิโลเมตร ประกอบกับในเขตเทศบาลไม่มีย่านอุตสาหกรรมจึงทำให้มีรายได้ที่จัดเก็บได้เองน้อย จะเห็นได้ว่าในปีงบประมาณ 2534 ที่ผ่านมาเทศบาลมีรายได้ที่จัดเก็บได้เองและหน่วยงานอื่นจัดเก็บให้ จำนวน 13,180,474.68 บาท ในขณะที่ต้องจ่ายเป็นรายจ่ายประจำเท่ากับ 12,688,117.99 บาท ทำให้ไม่สามารถนำรายได้ไปพัฒนาท้องถิ่นได้เลยต้องขอรับเงินอุดหนุนจากส่วนกลางเท่านั้น ดังนั้น ถ้าเทศบาลขยายเขตออกไปครอบคลุมพื้นที่ดังกล่าว ก็คาดว่าจะทำให้เทศบาลมีรายได้เพิ่มมากขึ้นสามารถนำรายได้ส่วนที่เพิ่มขึ้นมาพัฒนาท้องถิ่นได้ด้วยตัวเองมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถให้การทำงานบำรุงได้อย่างเพียงพอ

⁴เทศบาลเมืองอ่างทอง. รายงานประกอบการพิจารณาขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง. หน้า 3. (เอกสารอัดสำเนา).

ความจำเป็นในการขยายเขตเทศบาล⁵

1. เพื่อควบคุมดูแลให้ชุมชนแห่งใหม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตขยายตัวอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการกำหนดเขตผังเมืองรวมเมืองอ่างทอง
2. เพื่อสามารถให้บริการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยและการบริการไฟฟ้าสาธารณะแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบาย รวมทั้งสามารถให้สวัสดิการแก่สังคมและเห็นหนทางการแก่ประชาชน โดยดำเนินการก่อสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจประเภทสวนสาธารณะ เป็นต้น
3. เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ถ้าเทศบาลเป็นผู้ควบคุมดูแลการขยายตัวของชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ในบริเวณเขตติดต่อกับเขตเทศบาลแล้ว จะทำให้สามารถควบคุมการปล่อยน้ำเสียของชุมชน โดยก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย รวมทั้งให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยและกำจัดอย่างถูกวิธี ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการป้องกันการเกิดสภาพแวดล้อมเป็นพิษได้อย่างชัดเจน
4. เพื่อเพิ่มรายได้ให้เทศบาล จะทำให้เทศบาลมีรายได้ที่จัดเก็บได้เองเพิ่มขึ้นสามารถพึ่งตัวเองได้มากกว่าปัจจุบัน

ข้อดีและข้อเสียในการขยายเขตเทศบาล

เทศบาลเมืองอ่างทองได้พยายามอธิบายข้อดีของการขยายเขตเทศบาลออกไป
ครั้งนี้ ดังนี้

1. สามารถควบคุมความเจริญเติบโตของชุมชน ซึ่งนับวันจะขยายเพิ่มมากขึ้นให้ไปด้วยความมีระเบียบเรียบร้อยตามที่ผังเมืองรวมกำหนดไว้ จะเห็นได้ว่าในอดีตที่ผ่านมาชุมชนในเขตเทศบาลได้เจริญเติบโตขึ้นมาโดยมิได้มีการวางผังเมืองไว้ ทำให้ชุมชนย่านการค้าในปัจจุบันต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาการจราจรแออัดคับคั่งเนื่องจากขนาดของถนนไม่

⁵เทศบาลเมืองอ่างทอง โครงการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง. 2536.

(เอกสารอัดสำเนา)

ได้มาตรฐาน ปัญหาขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและปัญหาน้ำท่วมขังเนื่องจากการการก่อสร้างท่อระบายน้ำไม่ได้มาตรฐานไม่สอดคล้องกับความเจริญของท้องถิ่น ซึ่งถ้าหากปล่อยให้ชุมชนนอกเขตเทศบาลเจริญเติบโตโดยปราศจากการควบคุมที่จริงจังก็จะก่อให้เกิดปัญหา เช่นเดียวกับสภาพของชุมชนในเขตเทศบาลปัจจุบัน

2. ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น ถ้าเทศบาลขยายเขตออกไปจะทำให้การบริการด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการขยายออกไปด้วยเช่นเดียวกัน ทำให้ชุมชนได้รับความสะดวกสบาย อันจะเป็นสิ่งจูงใจให้นักธุรกิจและผู้ประกอบการค้าต่าง ๆ สนใจที่จะมาลงทุนประกอบการค้ากันมากขึ้น อันจะเป็นการส่งเสริมให้เศรษฐกิจขยายตัวและมั่นคงยิ่งขึ้นในอนาคตต่อไป

3. เป็นการส่งเสริมการปกครองตนเองของท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตยให้ขยายเพิ่มมากขึ้นซึ่งเป็นการสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 อันจะเป็นผลให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และบทบาทของตนเองในรูปแบบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

สำหรับข้อเสียของการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง เทศบาลเมืองอ่างทองคาดว่าจะไม่ก่อให้เกิดผลเสียแต่อย่างใด

จากเหตุผลของการขยายเขตเทศบาลและข้อดีข้อเสียของการขยายเขตเทศบาลที่เทศบาลได้บรรยายไว้ในโครงการขยายเขตเทศบาลที่เสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองนี้ผู้วิจัยได้สอบถามปลัดเทศบาลเมืองอ่างทองคนปัจจุบันถึงการศึกษาอย่างเป็นวิชาการบ้างหรือไม่ ได้รับคำตอบว่าไม่มีการศึกษา เพียงแต่ให้หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลศึกษาและเป็นผู้จัดทำโครงการฯ เสนอต่อนายกเทศมนตรีเท่านั้น ดังนั้น จากความรีบเร่ง ความเร่งด่วนในการจัดทำโครงการฯ จึงได้มองข้ามความเป็นไปได้และผลกระทบที่จะติดตามมาจากการขยายเขตเทศบาลในครั้งนี้

ในการพิจารณาผลกระทบของการขยายเขตเทศบาลครั้งนี้เทศบาลเมืองอ่างทองได้พิจารณาเฉพาะข้อดี ข้อที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของเทศบาล โดยพิจารณาจากข้อมูลที่มีอยู่แล้วคาดการณ์ผลที่จะได้รับ แล้วสรุปเป็นข้อดีโดยมิได้คำนึงถึงข้อเสียเลย ดังจะเห็นได้จากคำบรรยายในโครงการขอขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองว่า "ภายในบริเวณนอกเขตที่คาดว่าจะ

ขยายเขตเทศบาลไปครอบคลุม มีสถานอนามัย 7 แห่ง ร้านค้า 150 แห่ง กระจายตัวอยู่ทั่วไป
โรงงานอุตสาหกรรม 28 แห่ง ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กประเภทซอมกึ่ง มีสถานศึกษา 10 แห่ง
และคาดว่าเมื่อขยายเขตเทศบาลออกมาครอบคลุมพื้นที่รอบนอกดังกล่าวแล้วเทศบาลเมืองอ่างทอง
จะมีรายได้เพิ่มขึ้น เป็น 13,492,981.53 บาท"

นอกจากนี้เทศบาลเมืองอ่างทองยังได้มีการคาดหมายผลที่จะได้รับจากการขยายเขต
เทศบาลไว้เป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3.4 สรุปข้อมูลประกอบการพิจารณาขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองอำเภอเมืองอ่างทอง
จังหวัดอ่างทอง

รายการ	เขตเดิม	เขตที่พิจารณา
1. พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	3.273	26.403
2. ประชากร (คน)	9,537	25,037
3. ความหนาแน่น (คนต่อตารางกิโลเมตร)	2,914	948
4. อาคารพักอาศัย (หลัง)	2,566	4,672
5. อาคารพาณิชย์ (แห่ง)	659	809
6. โรงงานอุตสาหกรรม (แห่ง)	9	37
7. สถานที่ราชการ (แห่ง)	46	60
8. สถาบันการศึกษา (แห่ง)	7	17
9. สถาบันศาสนา (แห่ง)	5	22
10. ธนาคาร (แห่ง)	9	9
11. ตลาดสด (แห่ง)	3	9
12. รายได้จริง (ไม่รวมเงินอุดหนุน)	13,180,474.68	13,492,981.53

ที่มา : เทศบาลเมืองอ่างทอง อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง

ในสภาพความเป็นจริงนั้น มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตาม ย่อมจะต้องมีผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อมไม่มากนักก็พอ กรณีการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผล
กระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายในเขตที่เทศบาลขยายออกไปครอบคลุม

ผลกระทบของการขยายเขตเทศบาล

1. ผลกระทบต่อผู้นำในท้องถิ่น
2. ผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน
3. ผลกระทบต่อการปกครองส่วนภูมิภาค

ผลกระทบของการขยายเขตเทศบาลต่อผู้นำในท้องถิ่น

คำว่าผู้นำในท้องถิ่นในที่นี้หมายถึงผู้นำในระดับตำบลและหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ซึ่งได้กำหนดผู้นำระดับตำบล หมู่บ้าน ไว้ดังนี้ คือ⁶

1. ผู้นำระดับหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ปกครองประชาชนในเขตหมู่บ้าน โดยมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 ฝ่าย คือ ผู้ช่วยผู้ใหญ่ฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่ฝ่ายรักษาความสงบ รวมทั้งกรรมการหมู่บ้านในหมู่บ้านด้วย
2. ผู้นำระดับตำบล ได้แก่ กำนัน ซึ่งเป็นนายตำบล มีผู้ช่วยได้แก่ สารวัตรกำนัน และมีแพทย์ประจำตำบล สำหรับป้องกันความเจ็บไข้ได้ป่วยของประชาชนในตำบล รวมทั้งกรรมการสภาตำบลด้วย

ผลกระทบที่สำคัญของการขยายเขตเทศบาลต่อผู้นำในท้องถิ่นก็คือ "การเสียผลประโยชน์" (interest) ซึ่งผู้วิจัยได้อธิบายคำว่า "ผลประโยชน์" ไว้ในบทที่ 1 ในส่วนที่เป็นนิยามศัพท์แล้วว่าผลประโยชน์นี้หมายถึง ตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ ตลอดจนเกียรติภูมิ และความมีหน้ามีตา

⁶เชดก วีระธรรมพลสวัสดิ์ หน่วยที่ 3 สารสำคัญของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายการพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526), หน้า 11.

เหตุที่ทำให้ผู้นำระดับตำบลและหมู่บ้านต้องสูญเสียผลประโยชน์ (interest) ก็เนื่องมาจากตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 มาตรา 12 ได้ระบุไว้ว่า "ภายใต้บังคับมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 11 การเปลี่ยนชื่อเทศบาล หรือการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ในท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงเป็นเทศบาลตามความในวรรคก่อนหมดอำนาจและหน้าที่เฉพาะในเขตที่เปลี่ยนแปลงนั้นนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลใช้บังคับเป็นต้นไป"

ตามพระราชบัญญัติเทศบาลมาตราดังกล่าวนั้น กำนันผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันในเขตที่เทศบาลขยายเขตเทศบาลออกไปครอบคลุม ต้องสูญเสียอำนาจหน้าที่ในเขตนั้นทันที การสูญเสียอำนาจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันถือได้ว่าเป็นการสูญเสียผลประโยชน์ (interest) นั้นเอง

หากพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่บรรดาผู้นำในท้องถิ่นระดับตำบล หมู่บ้าน จะต้องสูญเสียไปจากผลกระทบของการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองแล้ว ก็สามารถจำแนกออกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำ (leadership) กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในชุมชนท้องถิ่นว่า เป็นผู้นำของตน สามารถที่จะจัดความเดือดร้อน แก้ไขปัญหาให้ตนได้ ซึ่งส่วนมากแล้ว กำนันผู้ใหญ่บ้านมักจะใช้ความสามารถในเชิงบุคลิกภาพเข้าแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและนิยมที่จะใช้วิธีการไกล่เกลี่ยประนีประนอมมากกว่าการใช้อำนาจเด็ดขาด ซึ่งประชาชนก็มักจะเกรงใจ ยอมรับในบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกำนันผู้ใหญ่บ้านเคยให้ความช่วยเหลือลูกบ้านเกือบทุกคน

ดังนั้น จากความเป็นผู้นำชุมชนนี้ ทำให้กำนันผู้ใหญ่บ้านได้รับเกียรติความมีหน้ามีตาอันเป็นผลประโยชน์รูปหนึ่ง ซึ่งได้ปกติแล้ว ชาวชนบทเป็นผู้ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างแน่นแฟ้น มีความเคารพนับถือผู้ใหญ่และผู้มีพระคุณเป็นอย่างสูง เช่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ครูบา

อาจารย์ ญาติผู้ใหญ่ ตลอดจนผู้ที่มีวัยวุฒิคือผู้ที่เจริญด้วยวัย ได้แก่ ผู้สูงอายุ และผู้มีคุณวุฒิคือผู้ที่เจริญด้วยคุณงามความดี มีประโยชน์ต่อส่วนรวม ความเคารพนับถือนี้มีมากขึ้นไปตามลำดับ จากผู้ที่มีความสำคัญระดับหมู่บ้านขึ้นไป ตำบล อำเภอ จังหวัด ตลอดถึง เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน

นอกจากการเคารพนับถือผู้ใหญ่ดังกล่าวแล้วประชาชนในชนบทยังยกย่องให้เกียรติข้าราชการโดยเฉพาะข้าราชการที่มีอำนาจจะได้รับความนิยมมากแต่เป็นไปในลักษณะ เกรงกลัวมากกว่าที่จะให้ความเคารพจากใจจริง ซึ่งต่างกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีลักษณะผสมกันสองอย่าง คือเป็นผู้ที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เพราะปกติกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ประชาชนเลือกขึ้นมา มักจะเป็นผู้ที่มี "วุฒิ" คืออาจจะเป็นวัยวุฒิหรือคุณวุฒิก็ได้ เป็นที่เคารพนับถือของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ อีกประการหนึ่งก็คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีฐานะเป็นเจ้าของพื้นที่อีกด้วย จึงทำให้ประชาชนมีทั้งความเคารพนับถือและมีทั้งความเกรงกลัวอยู่ในตัว ถึงขนาดที่กำนันในบางตำบลมีลักษณะของ "เจ้าพ่อ" ในตำบล

เพราะฉะนั้น เมื่อการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองจะส่งผลให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชนในท้องถิ่น ต้องพ้นจากตำแหน่ง อันมีความหมายถึงความเป็นผู้นำของคนในชุมชนจะต้องกระทบกระเทือนหรือหมดสิ้นไป บรรดาผู้นำท้องถิ่นเหล่านี้จึงทำการต่อต้านการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง

2. ผลของการพัฒนาชนบท จากนโยบายของรัฐบาลในเรื่องของการพัฒนาชนบททำให้มีการกระจายทรัพยากรต่าง ๆ ไปสู่ชนบท ทั้งในรูปของงบประมาณ และวิทยาการสมัยใหม่ต่าง ๆ เพื่อการเร่งรัดพัฒนาประเทศ

จากการดำเนินการดังกล่าว ปรากฏว่าได้ส่งผลต่อชาวชนบทอย่างกว้างขวางในด้านความเป็นอยู่ การพัฒนาการเกษตร การศึกษา แต่สิ่งที่น่าสนใจเกิดประการหนึ่งก็คือ ผลจากการพัฒนาต่าง ๆ มักจะตกอยู่กับบรรดาผู้นำท้องถิ่นก่อนที่จะมีการกระจายไปสู่ประชาชน ทั้งนี้เพราะบรรดาผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้รับนโยบายมาจากข้าราชการ จึงทำให้สามารถรับรู้และรับทราบผลการพัฒนาได้อย่างรวดเร็วในทางปฏิบัติ เช่น การสาธิตการใช้ปุ๋ยหมัก อันนำไปสู่การปรับปรุงการผลิต

เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพ และนำมาซึ่งการเพิ่มรายได้นั้น มีการริเริ่มที่บ้านของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำให้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการพัฒนา

ดังนั้น เมื่อการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองส่งผลให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องพ้นจากตำแหน่งที่มีความใกล้ชิดกับผลของการพัฒนา จึงเป็นลักษณะธรรมชาติที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตที่จะมีการขยาย จะต้องทำการต่อต้านเพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของตน

3. ผลประโยชน์ความใกล้ชิดข้อมูลข่าวสารของทางราชการ การที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนของข้าราชการในพื้นที่ ทำให้มีโอกาสล่วงรู้ถึงโครงการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการสร้างถนน ขุดบ่อน้ำ สร้างฝายน้ำล้น จากจุดนี้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สามารถจะอาศัยข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ เช่น สถานที่ งบประมาณ ลักษณะของวัสดุ (specification) เพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ เช่น ในลักษณะของการซื้อที่ดินล่วงหน้า เป็นต้น

4. ค่าตอบแทนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่ไม่มีเงินเดือนแต่มีรายได้ในรูปของค่าตอบแทน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินตอบแทนตำแหน่งและเงินอื่น ๆ ให้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง พ.ศ.2535 ดังปรากฏในตารางที่ 3.5 แสดงบัญชีอัตราเงินตอบแทนตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง

นอกจากนี้ ตามระเบียบดังกล่าวยังกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร โดยอนุโลมตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ.2523 ทั้งนี้ เฉพาะบุตรที่ศึกษาในระดับไม่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ และสายอาชีพ

ตารางที่ 3.5 บัญชีอัตราเงินตอบแทนตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ตำแหน่ง	อัตราเงินตอบแทน															
	ฉบับที่ 5	1890	1930	1970	2010	2050	2090	2130	2170	2210	2250	2290	2330	2370	2410	2450
กำนัน	ฉบับที่ 5	1890	1930	1970	2010	2050	2090	2130	2170	2210	2250	2290	2330	2370	2410	2450
ผู้ใหญ่บ้าน	ฉบับที่ 5	1010	1050	1909	1130	1170	1210	1250	1290	1330	1370	1410	1450	1490	1530	1570
แพทย์ประจำตำบล	ฉบับที่ 5	730	770	810	850	890	930	970	1010	1050	1090	1130	1170	1210	1250	1290
สารวัตรกำนัน	ฉบับที่ 5	620	660	700	740	780	820	860	900	940	980	1020	1060	1100	1140	1180
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน																
ฝ่ายปกครอง		620	660	700	740	780	820	860	900	940	980	1020	1060	1100	1140	1180

หมายเหตุ เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2535

ดังนั้น การสูญเสียตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงนำไปสู่การสูญเสียรายได้ประจำที่เคยได้รับ และจะสูญเสียหลักประกันในการดำรงชีวิต อันเป็นสิ่งสำคัญหรือเป็นปัจจัยที่ทำให้มีการต่อต้านการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง

นอกเหนือไปจากคำตอบแทน อันเป็นผลประโยชน์ในรูปแบบของเงินลักษณะหนึ่งแล้ว กำนันผู้ใหญ่บ้านก็ยังมีรายได้ประจำในอีกลักษณะหนึ่ง กล่าวคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านจะได้มีรายได้จากการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งเป็นไปตามกฎกระทรวงกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2516) ออกตามความในพระราชบัญญัติ ภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508

ในทางปฏิบัติแล้ว ผู้มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ได้แก่บุคคลหรือนิติบุคคล ซึ่งมีกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครองที่ดิน โดยการมีหลักฐานในกรรมสิทธิ์ เช่น โฉนดที่ดิน หรือเป็นผู้มีสิทธิครอบครองที่ดิน โดยมีใบเหี้ยมย่ำ ใบจองหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ บุคคลดังกล่าวนี้จะต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ปีละ 1 ครั้ง

ในลักษณะเช่นนี้ ทางราชการจะจัดส่งเจ้าหน้าที่ออกไปจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่โดยอาศัยความร่วมมือจากกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพื่อทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ราษฎรได้ทราบ และเป็นการสะดวกในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ เนื่องจากฐานะของกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชนท้องถิ่นมีสภาพของผู้เฒ่าชุนชนอยู่แล้ว

ดังนั้น จึงมีการให้คำตอบแทนกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการนี้ในรูปของส่วนแบ่งของเงินภาษี กล่าวคือ

กำนันจะได้ส่วนแบ่งร้อยละ 1 ของภาษีในตำบล

ผู้ใหญ่บ้านจะได้ส่วนแบ่งร้อยละ 5 ของภาษีในหมู่บ้าน

ดังนั้น ผู้ที่เป็นกำนัน ซึ่งมีฐานะเป็นผู้ใหญ่บ้านอีกตำแหน่งหนึ่งนั้น จึงจะได้ส่วนแบ่งถึง 2 ต่อ นับเป็นผลประโยชน์ในรูปของตัวเงินที่มีผลต่อการดำรงชีพอย่างมาก

ฉะนั้น เมื่อมีการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง อันเป็นผลให้กำหนดผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่จะมีการขยาย ต้องสูญเสียตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ และมีผลให้ต้องสูญเสียผลประโยชน์ในรูปแบบของตัวเงิน จึงทำให้เกิดการต่อต้านการขยายเขตเทศบาลเมืองดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากตัวกำนัน ผู้ซึ่งสูญเสียผลประโยชน์อย่างชัดเจน

5. งบประมาณโครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในกระบวนการดำเนินโครงการสร้างงานในชนบทนั้น นับว่ามีบทบาทที่สำคัญอย่างมาก เนื่องจากกำนันผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการสภาตำบล (กสต.) ได้เข้ามีส่วนร่วมในการบริหารโครงการ โดยมีแนวความคิดที่ว่า ผู้นำท้องถิ่นเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชนทุก ๆ แขนง เช่น ในด้านการเมือง ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ถ่ายทอดนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนได้ทราบและถือปฏิบัติ เป็นผู้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในด้านเศรษฐกิจ ผู้นำท้องถิ่นสามารถช่วยกลุ่มราษฎร เพื่อส่งเสริมอาชีพและเพิ่มผลผลิต ชี้นำให้ราษฎรสนับสนุนการประกอบอาชีพด้วยความขยันอดทน เพื่อเพิ่มพูนรายได้ ในด้านสังคมผู้นำท้องถิ่นอยู่ในฐานะชักนำให้ประชาชนเห็นคุณค่าของสังคมที่อยู่ร่วมกัน พึ่งพาอาศัยกันและกัน แม้แต่ด้านวัฒนธรรมผู้นำท้องถิ่นยังสามารถสอดแทรกกิจกรรมด้านวัฒนธรรม การบำรุงรักษาศิลปะและประเพณีประจำชาติ

ดังนั้น การที่ผู้นำท้องถิ่นสามารถบริหารโครงการสร้างงานในชนบทในเขตตำบลของตนได้ จึงเป็นส่วนที่จะเอื้ออำนวยผลประโยชน์ในแง่ต่าง ๆ ให้กับบรรดาผู้นำท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นในแง่ของข้อมูลข่าวสาร การเลือกพื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ ประเภทของโครงการ รวมถึงตลอดไปถึงการมีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การจ้างแรงงาน ฯลฯ ซึ่งปรากฏว่าในบางพื้นที่มีการทุจริตเกิดขึ้น จนมีการร้องเรียนมายังส่วนกลาง

จากผลประโยชน์ต่าง ๆ นี้ ทำให้การพ้นจากตำแหน่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการสภาตำบล เนื่องจากการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง มีผลต่อการสูญเสียผลประโยชน์จึงทำให้เกิดการต่อต้านขึ้นในที่สุด

6. ผลประโยชน์จากการเป็นเจ้าของงานฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นฝ่ายปกครอง โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ฐานะตำแหน่งทำให้เกิดความภาคภูมิใจ เหมือนว่า

เป็นการประสบผลสำเร็จในชีวิตประการหนึ่ง หากพิจารณาถึงในด้านของชื่อเสียง และเกียรติคุณ ของตน รวมตลอดไปถึงลูกหลาน ซึ่งการต้องพ้นจากตำแหน่งไป หมายถึงการสูญเสียเกียรติคุณประ การหนึ่ง

7. บทบาทในงานทะเบียนต่าง ๆ กำหนดผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทในฐานะของผู้ช่วย นายทะเบียนตำบลประจำหมู่บ้าน โดยอาจเป็นพยานบุคคลในการจดทะเบียนบางประเภทการรับ รองบุคคล นำมาซึ่งการยอมรับในสังคมว่า กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีความสำคัญต่อผู้ตนในชุมชนท้องถิ่น

นอกจากนี้ การทำหน้าที่ดังกล่าว ในบางพื้นที่มีการแสวงหาผลประโยชน์ โดยการ หน่วงเหนี่ยวการปฏิบัติ เพื่อเรียกร้องค่าตอบแทนอันเป็นการเรียกร้องซึ่งผลประโยชน์ในรูปของเงิน

จากผลประโยชน์ในลักษณะต่าง ๆ ที่กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่นอื่น ๆ ได้รับ ดังกล่าวนี้ จึงสามารถสรุปได้ว่า การต้องพ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากการขยายเขตเทศบาลนั้น เป็น ผลให้บรรดาผู้นำท้องถิ่นต้องสูญเสียผลประโยชน์ที่พวกตนเคยได้รับมาก่อน เป็นปัจจัยสำคัญที่เกิด การต่อต้านการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองในครั้งนี้

ดังนั้น ในกรณีของการขอขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง ผลกระทบที่เกิดขึ้นย่อมมี ต่อตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านโดยตรง เนื่องจากการขยายเขตเทศบาลเมืองเป็น การยกเลิกตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่จะมีการขยายเขตทั้งหมด โดยมีกลุ่มบุคคลที่จะได้รับ ความกระทบกระเทือน ดังนี้

1. กำนันผู้ใหญ่บ้าน
2. สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล
3. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการหมู่บ้าน
4. กรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของคณะกรรมการหมู่บ้าน
5. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในกรรมการสภาตำบล

จะพบว่า กลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นกลุ่มชนชั้นนำในสังคมการเมืองระดับตำบลหมู่บ้านมีฐานะตำแหน่ง เป็นตัวแทนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น เมื่อคนกลุ่มนี้ได้รับผลกระทบจากการขยายเขตเทศบาล จะมีผลทำให้ผู้นำท้องถิ่นกลุ่มนี้จะต้องสูญเสียตำแหน่ง อำนาจหน้าที่รวมตลอดไปถึงบทบาทและผลประโยชน์ซึ่งเคยได้รับมาตลอด และจะต้องรับต่อไป ก็ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคมการเมืองระดับตำบลหมู่บ้าน ในพื้นที่ที่จะมีการขยายเขตเทศบาล ในลักษณะของการต่อต้านการขยายเขตเทศบาล

ฉะนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดปัจจัยหนึ่งในความขัดแย้งทางการเมืองในกรณีการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองก็คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านที่จะต้องสูญเสียตำแหน่ง อำนาจและผลประโยชน์จากการขยายเขต ทั้งนี้ รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยมีลักษณะของการต่อสู้เพื่อปกป้องฐานะตำแหน่งของตน อันเป็นลักษณะธรรมชาติของมนุษย์โดยทั่วไปเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประการ⁷ คือ

1. ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย เมื่อคนเราได้รับการตอบสนองจากปัจจัยพื้นฐานแล้ว ก็จะทำให้เกิดความต้องการในด้านความมั่นคงปลอดภัย เป็นเรื่องของการป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดแก่ชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินของตน รวมถึงความปลอดภัยจากความเจ็บป่วย อาชญากรรมต่าง ๆ หรือความสูญเสียทางด้านธุรกิจการงาน สังคม จึงต้องมีระเบียบกฎหมาย ทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง หรือศาลขึ้น เพื่อเป็นหลักประกัน หรือทำหน้าที่ให้ความดูแลคุ้มครองให้เกิดความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงปลอดภัยในการดำเนินชีวิตของประชาชนโดยทั่วไป
2. ความต้องการได้รับการยอมรับทางสังคม ความต้องการทางสังคมนี้หมายถึง ความต้องการที่อยากจะเป็นนั่นเป็นนี่ หรือเข้าร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่น เป็นความต้องการที่จะได้รับความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญและมีความหมาย ได้รับมิตรภาพหรือความรักจากผู้คนในสังคมหรือเพื่อนร่วมงานรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เช่น การร่วมกันลงแรงตัดถนนเข้าหมู่บ้านสักสายหนึ่ง แต่คนที่ไปลงแรงตัดถนนนั้นจะเกิดความรู้สึกว่า ตนเองก็เป็นคนหนึ่งที่ได้มีส่วนร่วมในการ

⁷ วัลลภ ชัยพิพัฒน์ หน่วยที่ 7 หลักการและแนวทางในการให้บริการประชาชน

(กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายการพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์, 2536), หน้า 253-300.

ชุดดิน ยกคันคูทำให้เป็นถนนหนทางซึ่งเป็นประโยชน์ขึ้นมา เพื่อนบ้านข้างเคียงในหมู่บ้านก็ให้มิตรภาพยกย่องชมเชยว่าคนนั้นคนนี้ทำงานจริงเป็นที่นายยกย่อง ความรู้สึกทางสังคมที่แต่ละคนได้รับในที่ดีเช่นนี้ เป็นความต้องการที่สูงขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง

3. ความต้องการได้รับการยกย่องหรือความมีชื่อเสียง เป็นความต้องการของคนในระดับสูงขึ้นไปอีก คือ ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องจากสังคมหรือบุคคลอื่น ๆ รวมถึงความเชื่อมั่นในตนเองเกี่ยวกับความรู้ความสามารถหรือฐานะตำแหน่งที่สูงขึ้น หรือการที่ได้ใกล้ชิดบุคคลสำคัญ ๆ ที่จะทำให้ฐานะของตนหรือชื่อเสียงของตนเด่นขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าใครก็ตามที่สามารถเข้าใกล้ชิดข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ หรือบุคคลสำคัญยังมีตำแหน่งหน้าที่สูงเพียงใด เขาก็จะรู้สึกภูมิใจมากขึ้นเพียงนั้น

4. ความต้องการความสมหวังในชีวิต หรือความสำเร็จตามที่ได้ตั้งความหวังเอาไว้ ความต้องการในขั้นนี้ ถือเป็นความต้องการที่สูงสุดหรือเป็นความต้องการพิเศษ เป็นความต้องการความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างที่ตนเองนึกคิดเอาไว้ ที่อยากจะได้หรืออยากเป็น คนเราจะผลักดันชีวิตของตนเองไปในทางที่ดีที่สุดตามที่แต่ละคนคาดหมายเอาไว้ แต่ก็ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของแต่ละคนว่าจะทำได้มากน้อยแค่ไหน เมื่อเขาต้องการเป็นอะไร เขาก็จะพยายามไปถึง ถ้าบุคคลใดสามารถทำได้สำเร็จตามความต้องการในขั้นนี้ก็จะได้รับการยกย่องเป็นพิเศษ เช่น บางคนต้องการเป็นกำนัน เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นนายกเทศมนตรี หรือเป็นนายกรัฐมนตรี เขาก็จะพยายามสร้างสมความดี ทำงานให้ส่วนรวมให้ประชาชนนับถือยกย่องรักใคร่ ศรัทธา เมื่อมีการเลือกตั้ง เขาได้รับการเลือกตั้งย่อมแสดงว่าเขาประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งความหวังเอาไว้ หรือในกรณีของข้าราชการที่ต้องการตำแหน่งที่สูงขึ้น เขาก็จะพยายามปฏิบัติราชการให้เจริญก้าวหน้าเป็นที่ไว้เนื้อเชื่อใจแก่ผู้บังคับบัญชา เมื่อเขาได้รับแต่งตั้งไปจนถึงระดับใดที่เป็นระดับสูงสุดในชีวิตของเขา เมื่อเขาได้รับแต่งตั้งไปจนถึงระดับนั้นก็หมายความว่า เขาได้รับความสมหวังในชีวิต หรือชีวิตเขาได้ประสบความสำเร็จก้าวหน้า

ดังนั้น บรรดากำนันผู้ใหญ่บ้าน รวมตลอดไปถึงบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับกำนันผู้ใหญ่บ้านทั้งหมด ในพื้นที่ที่มีการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองย่อมจะมีความรู้สึกต่อการขยายเขตดังกล่าว เนื่องจากผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อสถานภาพและอำนาจหน้าที่ของตนเอง

ผลกระทบของการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตที่
เทศบาลขยายไปครอบคลุม

การเมือง (politics) เป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจของสถาบันทางการเมืองต่อการเผชิญหน้ากับปัญหาในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมซึ่งจะส่งผลกระทบต่อมวลสมาชิกในระบบการเมือง ไม่ว่าจะระบบการเมืองนั้นจะเป็นระบบการเมืองในระดับชาติ หรือในระดับท้องถิ่น⁸ ผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นไม่ว่าจะเป็นไปในทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ล้วนแล้วแต่มีส่วนสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับผลประโยชน์ของบรรดาสมาชิกในระบบการเมืองทั้งสิ้น และนี่เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เหล่าสมาชิกในระบบการเมืองต้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สมาชิกในระบบการเมืองต้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเต็มที่เพื่อแสวงหา ขยาย และปกป้องผลประโยชน์ของตนด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งในเชิงนิติบัญญัติหรือพฤตินัย

ในกรณีของการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองนั้น ก็เป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองที่จะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของสถาบันองค์กร ตลอดจนถึงประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่จะต้องมีการขยายเขตเทศบาลออกไป ดังนั้นผู้ที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวก็ย่อมจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง เพื่อที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของตนในการรักษาผลประโยชน์ในกรณีที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือไม่

การเปลี่ยนแปลงที่จะให้มีการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองในลักษณะหนึ่ง คือการเปลี่ยนแปลงในทางโครงสร้างของการปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ การขยายเขตเทศบาลก็คือการเปลี่ยนพื้นที่ที่เคยเป็นขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ "องค์การบริหารส่วนจังหวัด" มาเป็นขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ส่วนอีกลักษณะหนึ่ง คือ การเปลี่ยนแปลงในสิทธิ อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบของประชาชน ทั้งนี้ เพราะประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วน

⁸ชโยนันต์ สมุทวณิช, "การเมืองแบบทางการกับการเมืองแบบธรรมชาติ" รัฐศาสตร์

จังหวัดกับเทศบาลนั้น ประชาชนต่างก็มีสิทธิ อำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบต่อชุมชนแตกต่างกันไป กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นจัดตั้งขึ้นตาม "พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498" ส่วนเทศบาลนั้นจัดตั้งขึ้นตาม "พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496" ซึ่งตามพระราชบัญญัติทั้งสองต่างก็เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งสองรูปแบบมีอำนาจในการปกครองตนเอง แต่ให้อำนาจแก่องค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งสองนี้มีลักษณะ เหมือนกันและแตกต่างกันไป

ส่วนองค์การอีกองค์การหนึ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องก็คือสภาตำบล ซึ่งสภาตำบลนี้โดยลักษณะของพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่ในแง่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น สภาตำบลนั้นก็ยังมี "คณะกรรมการสภาตำบล" ทำหน้าที่บริหารงานในสภาตำบล มีความเป็นอิสระในการบริหารในบางลักษณะ เช่น การบริหารโครงการสร้างงานในชนบท เพื่อช่วยเหลือราษฎรในฤดูแล้ง การเป็นผู้ร่างแผนพัฒนาตำบล และมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 เป็นต้น ลักษณะอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นทำให้สภาตำบลนั้นเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในกรณีที่มีการขยายเขตเทศบาลด้วย เพราะถ้าพื้นที่ที่ขอขยายเขตนั้นครอบคลุมเขตเนื้อที่ของตำบล ก็จะทำให้ตำบลนั้นถูกยกเลิกไปนั่นหมายความว่าคณะกรรมการสภาตำบลก็ต้องถูกยกเลิกไปด้วย ซึ่งหมายความว่าอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสภาตำบลจะต้องสิ้นสุด

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในการขอขยายเขตนี้ได้อำนาจให้เกิดผลกระทบต่อองค์กร 3 องค์การ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และสภาตำบล ในทางที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน้าที่ความรับผิดชอบของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีการขยายเขต ดังนั้น ในส่วนนี้จะได้ทำการพิจารณาว่าการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองมีผลกระทบต่อประชาชนอย่างไร

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และสภาตำบล

องค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลต่างก็เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง แต่มีขอบเขต อำนาจหน้าที่แตกต่างกันไป สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 มาตรา 31 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วน

จังหวัดมีอำนาจขอบเขตหน้าที่ภายในจังหวัดโดยทั่วไป โดยปกติทำในพื้นที่ที่อยู่นอกเขตในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเทศบาล สุขาภิบาลและเมืองพัทยาแล้ว ก็ถือว่าเป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้งสิ้น กล่าวคือองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถที่จะดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ในพื้นที่ดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนี้กำหนดให้มีได้จังหวัดละ 1 องค์การเท่านั้น

สำหรับเทศบาลก็เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ตั้งขึ้นเฉพาะในเขตที่มีชุมชนหนาแน่น ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ได้กำหนดให้เทศบาลมี 3 ประเภท คือเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร โดยเฉพาะเทศบาลเมืองนั้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล 2496 มาตรา 10 ได้กำหนดให้ท้องที่จะเป็นเทศบาลเมืองได้นั้นต้องมีองค์ประกอบ คือ

1. ท้องที่ที่เป็นศาลากลางจังหวัดทุกแห่ง ให้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์อื่น ๆ ประกอบ

2. สำหรับท้องที่ที่ไม่ใช่ศาลากลางจังหวัด จะยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองได้ จะต้องประกอบด้วยลักษณะต่อไปนี้

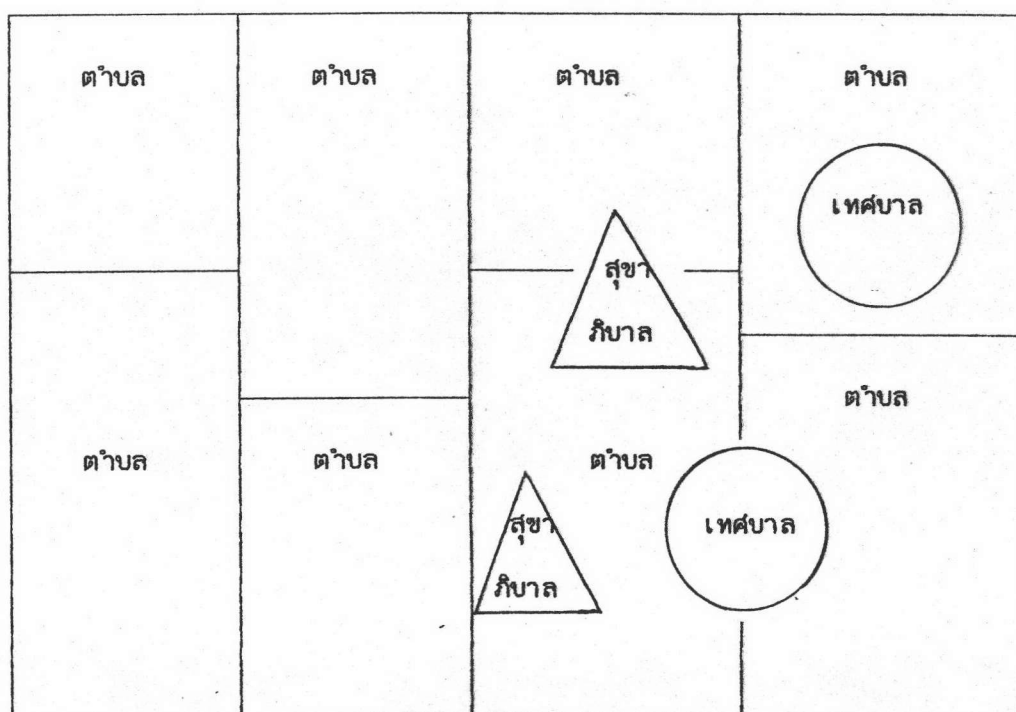
- 1) เป็นท้องที่ที่มีพลเมืองตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป
- 2) ราษฎรอยู่หนาแน่นไม่ต่ำกว่า 3,000 คนต่อตารางกิโลเมตร
- 3) มีรายได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดให้
- 4) มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่าท้องที่ที่จะยกเป็นฐานะเป็นเทศบาลตำบล เมือง และนครนั้น จะต้องคำนึงถึงความเจริญทางเศรษฐกิจและจำนวนพลเมืองเป็นสำคัญ ทั้งนี้เทศบาลมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติหลายประการ หากรายได้ไม่ดีพอก็จะทำให้เทศบาลไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีได้ และหากท้องที่ใดได้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศจัดตั้งเทศบาลแล้วก็ให้ยกเลิกการปกครองท้องที่ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และบรรดาอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบัญญัติของกฎหมายปกครองท้องที่ และกฎหมายอื่นในเขตเทศบาล ให้ถือเป็นอำนาจของคณะเทศมนตรี

ส่วนสภาตำบลนั้นได้รับการจัดตั้งตามประกาศของคณะปฏิวัติ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ได้กำหนดให้ตำบลหนึ่งมีคณะกรรมการสภาตำบลอันประกอบด้วย กำนันผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล แพทย์ประจำตำบล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละหนึ่งคน และมีที่ปรึกษาหนึ่งคน ซึ่งแต่งตั้งจากปลัดอำเภอหรือพัฒนากรท้องที่ และมีเลขานุการสภาตำบลหนึ่งคนที่แต่งตั้งจากครูประชาบาลในตำบลนั้น สภาตำบลมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ภายในตำบลหนึ่งเท่านั้น

แผนภาพที่ 3.3

แผนภาพแสดงขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และสภาตำบล
เขตอำเภอและองค์การบริหารส่วนจังหวัด

จากแผนภาพที่ 3.3 ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และสภาตำบล โดยได้แสดงให้เห็นถึงขอบเขตอำนาจขององค์กรทั้ง 3 โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลในแง่ของโครงสร้าง ดังนั้น การขยายเขตเทศบาลซึ่งย่อมจะมีผลกระทบต่ออำนาจหน้าที่ขององค์กรและประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ เพราะองค์กรทั้ง 3 ต่างมีบทบาทอยู่ดีทางกฎหมายที่ให้อำนาจหน้าที่แตกต่างกันไป โดยเฉพาะหน้าที่และความรับผิดชอบของประชาชนต่อองค์กร

1. บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีอำนาจและหน้าที่บริหารงานภายในเขตจังหวัด โดยเฉพาะในพื้นที่ที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล กล่าวคือ เป็นท้องที่ที่มีความเจริญรองลงไป เป็นท้องที่ที่ประชาชนอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย รายได้มีน้อย ไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการปกครองท้องถิ่นรูปเทศบาลและสุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัดนี้เป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค อันมีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ส่วนองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็มีหน้าที่ที่กฎหมายเรียกว่า "กิจการส่วนจังหวัด" ที่จะต้องรับผิดชอบเพื่อให้เกิดความเจริญและเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่าที่ทรัพยากรจะอำนวยให้ โดยสามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้โดยอิสระภายใต้บทบัญญัติทางกฎหมาย ซึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 มาตรา 31 ได้กำหนด "กิจการส่วนจังหวัด" ดังนี้

- 1) การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
- 2) การศึกษา การทำนุบำรุงศาสนา และการส่งเสริมวัฒนธรรม
- 3) การสาธารณสุขโรค
- 4) การป้องกันโรค การบำบัดโรค และการจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาล
- 5) การจัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก
- 6) การจัดให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- 7) การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ
- 8) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 9) การจัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- 10) การจัดให้มีโรงฆ่าสัตว์
- 11) การจัดให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 12) การจัดให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 13) การจัดให้สุสานและฌาปนสถาน
- 14) การจัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ

ส่วนสาธารณสุข ตลอดจนสถานที่ประชุมอบรมราษฎร

- 15) การบำรุงและการส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- 16) การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น
- 17) การจัดการคุ้มครอง ดูแล และหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินส่วนจังหวัด
- 18) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 19) การพาณิชย์
- 20) กิจการอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นเพื่อประโยชน์ของราษฎรและท้องถิ่นหรือกิจการอื่น ๆ

ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นกิจการส่วนจังหวัด

นอกจากนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดยังสามารถที่จะทำกิจการนอกเขตได้ แต่ต้องอยู่ในเงื่อนไข ดังนี้

1. การนั้นจำเป็นต้องทำและ เป็นการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับกิจการที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่อยู่ในเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. ได้รับความยินยอมจากสภาเทศบาล คณะกรรมการสุขาภิบาล หรือสภาจังหวัดที่เกี่ยวข้อง
3. ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

จาก "กิจการส่วนจังหวัด" หรือภารกิจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามภารกิจที่กฎหมายได้มอบอำนาจให้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายได้มอบอำนาจให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจในการกำหนด "ข้อบัญญัติจังหวัด" ขึ้น เพื่อควบคุมไม่ให้มีการละเมิดข้อบัญญัติจังหวัด โดยกำหนดโทษมิให้เกินกำหนดกว่า 100 บาท และให้ถือว่าเป็นความผิดลหุโทษ

2. บทบาทหน้าที่ของสภาตำบล

สภาตำบลเป็นองค์การที่มีฐานะกึ่งองค์การปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ประกาศ ณ วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ตามประกาศคณะปฏิวัตินี้มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประชาชนในชุมชนชนบททั่วประเทศได้มีโอกาสเรียนรู้ถึงการปกครอง

ตนเองในระบอบประชาธิปไตย รวมถึงต้องการที่จะฝึกฝนให้ประชาชนในตำบลหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วประเทศรู้จักการทำงานร่วมกันในระบอบประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนให้เจริญขึ้นด้วย วัตถุประสงค์ดังกล่าว ตามประกาศคณะปฏิวัติ ข้อ 11 จึงได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสภาตำบลไว้ ดังนี้

- 1) บริหารงานของสภาตำบลหรือดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด
- 2) พิจารณาให้ความเห็นชอบโครงการและงานเกี่ยวกับการพัฒนาตำบล
- 3) ให้ความร่วมมือและประสานงานในโครงการสนับสนุนให้มีการร่วมมือจากองค์การอาสาสมัคร หรือองค์การสาธารณสุข ตลอดจนพิจารณาแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาตำบล
- 4) เผยแพร่การดำเนินงานพัฒนาของทางราชการให้ราษฎรในตำบลทราบ
- 5) ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ที่กำหนดไว้สำหรับคณะกรรมการตำบล
- 6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ราชการจะได้มอบหมาย

นอกจากอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติกฎหมายที่ให้อำนาจแก่สภาตำบลโดยตรงแล้ว ยังมีบทบัญญัติกฎหมายอื่น ๆ ที่ให้อำนาจหน้าที่แก่สภาตำบลอีก ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารการพัฒนาชนบท พ.ศ. 2524 ข้อ 16 กำหนดให้สภาตำบลมีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาชนบทระดับตำบล โดยมีหน้าที่พิจารณาปัญหาที่หมู่บ้านเสนอ แล้วจัดทำเป็นโครงการเสนอคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.) ร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการดำเนินการตามโครงการพัฒนาชนบทในเขตตำบล และดำเนินการอื่นใดตามที่ กพอ. มอบหมาย
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการวางแผนพัฒนาจังหวัด พ.ศ. 2520 ข้อ 7 กำหนดให้สภาตำบลส่งแผนพัฒนาตำบลประจำปีไปยังอำเภอเพื่อนำเสนอ กพอ.
3. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาตำบล 5 ปี พ.ศ. 2521 ข้อ 4 กำหนดให้สภาตำบลวางแผนพัฒนาตำบล 5 ปี โดยอาศัยข้อมูลจากผลการสำรวจเบื้องต้นของตำบลและข้อชี้แจงแนะนำอื่น ๆ ของหัวหน้าส่วนราชการในระดับอำเภอและจังหวัด

4. ระเบียบว่าด้วยโครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) กำหนดให้สภาตำบล เป็นหน่วยดำเนินการมีหน้าที่เสนอโครงการ จัดทำรายละเอียดและงบประมาณค่าใช้จ่าย และเป็น ผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ

5. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการมอบหมายให้สภาตำบลมีส่วนช่วยเหลือ ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง และพิจารณาปัญหาผู้บุกรุกที่สาธารณประโยชน์

6. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณและการคลังของสภา ตำบล พ.ศ. 2518 กำหนดให้สภาตำบลมีรายได้ของตนเอง โดยให้จัดทางงบประมาณรายจ่าย ประจำปี และดำเนินการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณที่ตั้งไว้

7. ทรัพย์สินที่เกิดขึ้นจากโครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) กำหนดให้ขึ้น ทะเบียนเป็นทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และมอบหมายให้สภาตำบลมีหน้าที่ดูแลบำรุง รักษา ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0309/ว 877 ลงวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2524

จากอำนาจหน้าที่ของสภาตำบลนั้นสะท้อนให้เห็นว่าอำนาจหน้าที่ของสภาตำบลนั้น ไม่ได้มีอำนาจหน้าที่อย่างมีอิสระ กล่าวคือยังขาดสภาพภาพในด้านความเป็นนิติบุคคล ยังไม่มีเจ้าหน้าที่ บุคลากร และอุปกรณ์ที่จะปฏิบัติงานได้เอง ซึ่งจะเห็นได้จากอำนาจหน้าที่ที่สภาตำบลมีตาม ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 นับเป็นสภาตำบลเป็นเพียงเครื่องมือของหน่วยราชการส่วนภูมิภาค เท่านั้น สภาตำบลมีอำนาจเพียงไม่กี่ประเภทเท่านั้น เช่น การสร้างงานในชนบทที่สภาตำบลมี อำนาจค่อนข้างมาก

3. บทบาทและหน้าที่ของเทศบาล

เทศบาลเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง จัดตั้งตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 โดยมีเป้าหมายที่จะจำลองรูปแบบการปกครองในระดับชาติ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้เรียนรู้กระบวนการทางการเมืองในระดับชาติ ดังจะเห็นได้จากการจัดโครงสร้างการบริหาร เทศบาลในระบบคณะเทศมนตรีและสภา (mayor and council system) การบริหารราชการ ส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลที่จัดตั้งขึ้นนี้ต้องการให้เทศบาลมีฐานะ เป็นนิติบุคคล มีงบประมาณ ทรัพย์สิน และเจ้าหน้าที่ของตนเอง มีอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีอิสระภายใต้กฎหมายที่ได้ให้ อำนาจไว้ และประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการปกครองตนเองโดยเป็นผู้เลือก

ผู้ที่จะเข้ามาบริหารท้องถิ่น โดยมีสมมติฐานว่าบุคคลที่จะทราบปัญหาของประชาชนได้ดีก็คือตัวประชาชนนั่นเอง จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวบทบัญญัติกฎหมายจึงได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลไว้เป็น 2 ประการ คือ

- 1) หน้าที่ที่เทศบาลต้องทำ และ
- 2) หน้าที่ที่เทศบาลอาจจัดทำ

หน้าที่ที่เทศบาลเมืองต้องทำ

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 มาตรา 53 กำหนดหน้าที่ของเทศบาลเมืองดังนี้

- ก. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- ข. ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- ค. รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- ง. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- จ. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- ฉ. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- ช. ให้น้ำสะอาดหรือการประปา
- ซ. ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- ฅ. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
- ญ. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- ฎ. ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ
- ฏ. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- ฐ. ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น
- ท. หน้าที่อื่น ๆ ซึ่งมีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยหรือกฎหมายบัญญัติให้เป็น

หน้าที่ของเทศบาล

หน้าที่ที่เทศบาลเมืองอาจจะทำ

ได้กำหนดไว้ในมาตรา 54 ดังนี้

- ก. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- ข. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- ค. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- ง. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- จ. ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
- ฉ. ให้มีการสาธารณสุข
- ช. จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- ซ. จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
- ฌ. ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษาและพลศึกษา
- ญ. ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- ฎ. ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
- ฏ. เทศพาณิชย์

จากหน้าที่ของเทศบาลตามบทบัญญัติกฎหมายเทศบาลนั้นเมื่ออำนาจอิสระที่จะปฏิบัติงานภายใต้งบประมาณ บุคลากรและอุปกรณ์ของตนเองอย่างเต็มที่ภายใต้กฎหมายที่ได้ให้อำนาจไว้ได้มากกว่าองค์กรท้องถิ่นในรูปแบบอื่น เทศบาลสามารถที่จะออกเทศบัญญัติเพื่อควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งถ้าผู้ใดไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเทศบาล 2496 มาตรา 60 ได้กำหนดโทษปรับผู้ละเมิดเทศบัญญัติไว้โดยปรับได้ไม่เกินกว่า 1,000 บาท เป็นต้น

4. สรุปเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาล

การพิจารณาถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด สภาตำบล และเทศบาลเบื้องต้นนั้นได้ชี้ให้เห็นถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์กรทั้งสามว่ามีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยต่างกันทั้งในแง่ของขอบเขต ปริมาณงาน ความรับผิดชอบและอำนาจบังคับ

ในแง่ของขอบเขตอำนาจหน้าที่นั้นเทศบาลจะดำเนินการในพื้นที่ที่มีลักษณะของชุมชนที่หนาแน่นค่อนข้างมาก ดังที่ได้กำหนดไว้ตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล 2496 ว่าเทศบาลเมืองได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดหรือท้องถื่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป โดยราษฎรเหล่านั้นอยู่หนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าสามพันคนต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร หึ่งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ด้วย แต่สำหรับเขตพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ถึงแม้จะไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่า ควรเป็นพื้นที่ลักษณะใดก็ตาม แต่ได้มีการกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ดังนี้ "...จังหวัดอาจดำเนินการส่วนจังหวัดภายในเขตจังหวัด นอกเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาล ดังต่อไปนี้..." นั้น ย่อมหมายความว่าพื้นที่ทั้งหมดในเขตจังหวัดหนึ่ง ๆ นอกเหนือจากที่เป็นชุมชน ซึ่งยกฐานะเป็นเทศบาลหรือสุขาภิบาลแล้วย่อมเป็นเขตพื้นที่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้งสิ้น และพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีลักษณะ เป็นชุมชนที่เบาบางด้อยการพัฒนา

การที่พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลมีความแตกต่างกันในระดับของการพัฒนา ความเจริญ และความกินดีอยู่ดีของประชาชนตามเป้าหมายขององค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบในลักษณะหนึ่ง ส่งผลให้องค์การบริหารทั้งสองมีอำนาจมากน้อยต่างกันทั้งในแง่ของหน้าที่และความรับผิดชอบต่อประชาชน ส่วนอีกลักษณะคือความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบต่อองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลแตกต่างกันด้วย ดังนั้นการขยายเขตเทศบาลจึงส่งผลกระทบต่อทั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและที่สำคัญคือประชาชนในลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้

4.1 การตราข้อบัญญัติจังหวัดและ เทศบัญญัติ

ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้นหลักการสำคัญคือ การให้ประชาชนมีอิสระในการปกครองตนเอง การมีอิสระ (autonomy) ในการปกครองนี้หมายถึงองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นจะมีลักษณะ เป็นนิติบุคคล มีงบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์ของตนเองในการดำเนินงาน รวมตลอดไปจนถึงการมีอำนาจในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย ในส่วนขององค์การ

บริหารส่วนจังหวัดนั้นเมื่ออำนาจในการออก "ข้อบัญญัติจังหวัด" เพื่อให้การบริหารงาน "กิจการส่วนจังหวัด" บรรลุผล สำหรับเทศบาลก็มีอำนาจในการออก "เทศบัญญัติ" เพื่อใช้บังคับในการดำเนินกิจการของเทศบาล

แม้ว่าองค์กรทั้งสองจะมีอำนาจในการออกข้อบัญญัติกฎหมายในการดำเนินงาน แต่ในทางความเป็นจริงแล้วองค์กรทั้งสองนี้ใช้อำนาจในการตรากฎหมายต่างกัน กล่าวคือ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดซึ่งเป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่เสื่อมถอยกับจังหวัดและอำเภอที่เป็นองค์การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และที่สำคัญก็คือผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นเป็นฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดด้วย ดังนั้นภารกิจขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงไม่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดในทางความเป็นจริง แต่กลับเป็นภาพซ้อนทับการบริหารงานของจังหวัด นอกจากนั้นการประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ได้ก่อตั้ง "สภาตำบล" มีฐานะเป็นกิ่งองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนภูมิภาค ที่มีภารกิจและหน้าที่ตามประมวลกฎหมายต่างๆ ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่สนองตอบต่อนโยบายของราชการบริหารส่วนภูมิภาค ยิ่งทำให้บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีบทบาทน้อยลงไปอีก

สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลนั้น เทศบาลสามารถออกเทศบัญญัติบังคับ เพื่อให้มีการปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ของเทศบาลตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเทศบาลอย่างมีประสิทธิภาพโดยบทบัญญัติกฎหมายที่ออกมานั้นสามารถครอบคลุมอำนาจหน้าที่ของเทศบาลได้เป็นอย่างดี ดังเช่น เทศบาลเมืองอ่างทองมีการตราเทศบัญญัติออกบังคับใช้ถึง 16 เรื่อง ได้แก่

1. เทศบัญญัติ เรื่อง สุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2482
2. เทศบัญญัติ เรื่อง ควบคุมสุนัขซึ่งปรากฏว่าไม่มีเจ้าของ พ.ศ. 2485
3. เทศบัญญัติ เรื่อง ควบคุมสุนัขหรือสัตว์อื่นซึ่งเป็นหรือแสดงว่าเป็นโรคกลัวน้ำ พ.ศ. 2485
4. เทศบัญญัติ เรื่อง นำใช้สำหรับประชาชน พ.ศ. 2485
5. เทศบัญญัติ เรื่อง ควบคุมสัตว์ซึ่งเป็นเหตุรำคาญและอาจเป็นอันตรายแก่ประชาชน พุทธศักราช 2485

6. เทศบัญญัติ เรื่อง ให้แพทย์แจ้งความใน เรื่องคนตายและทารกตายคลอด
พ.ศ. 2490
7. เทศบัญญัติ เรื่องการจัดเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมบางประเภท
พ.ศ. 2498
8. เทศบัญญัติ เรื่องการตรวจสัตว์และซากสัตว์ภายในโรงฆ่าสัตว์ พ.ศ. 2498
9. เทศบัญญัติ เรื่องการกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและสิ่งเปราะ เบื้อน
พ.ศ. 2528
10. เทศบัญญัติ เรื่องตลาดเอกชน พ.ศ. 2528
11. เทศบัญญัติ เรื่องตลาดสาธารณะ พ.ศ. 2528
12. เทศบัญญัติ เรื่องควบคุมผู้เร่ขาย พ.ศ. 2528
13. เทศบัญญัติ เรื่องควบคุมแผงลอย พ.ศ. 2528
14. เทศบัญญัติ เรื่องควบคุมการแต่งผม พ.ศ. 2528
15. เทศบัญญัติ เรื่องควบคุมการค้าอาหารหรือน้ำแข็งในสถานที่เอกชน
พ.ศ. 2528
16. เทศบัญญัติ เรื่องจัดระเบียบการจอดยานยนต์ พ.ศ. พ.ศ. 2529

เทศบัญญัติมี 16 เรื่องที่ปรากฏเบื้องต้นนั้นชี้ให้เห็นอย่าง เป็นนัยสำคัญว่า เทศบาลเมืองอ่างทองได้มีการออกบทบัญญัติทางกฎหมาย เพื่อให้มีการปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เทศบัญญัติที่ได้ตราขึ้นนั้นจะ เห็นว่า ได้ครอบคลุมงานของเทศบาลเมืองอ่างทอง อย่างกว้างขวาง เช่น ความสะอาด การค้าขาย ความเป็นระเบียบ สุขภาพอนามัย บริการสาธารณะ การจัดการรายได้ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตและเทศพาณิชย์ การที่เทศบาลเมืองอ่างทองออกเทศบัญญัติได้อย่างครอบคลุมนี้หมายความว่า ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองอ่างทองย่อมจะมีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติตามเทศบัญญัติอย่างเคร่งครัด นอกจากเทศบัญญัติ แล้วเทศบาลเมืองอ่างทองยังมีอำนาจในการเก็บภาษีอากรค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าปรับรายได้จากการสาธารณูปโภค และเทศพาณิชย์ตามแต่กฎหมายกำหนด นั้นยังแสดงให้เห็นถึงผลกระทบของการบริหารงานของเทศบาลที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนมากเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งแตกต่างจากบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดองค์การบริหารราชการส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีการตราข้อบัญญัติจังหวัดเพียงไม่กี่ประเภทและข้อบัญญัติที่ตราขึ้นถ้าพิจารณาจะพบว่า ข้อบัญญัติจังหวัดบางตัว

บทมีลักษณะที่เอื้ออำนวยหรือให้ประโยชน์แก่ราษฎร เช่น ข้อบัญญัติจังหวัดเรื่อง "หลักเกณฑ์การลดหย่อนที่ดินที่ไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ พุทธศักราช 2524" ลงวันที่ 18 ธันวาคม 2524 ได้บัญญัติว่า

"บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินแปลงเดียวหรือหลายแปลงที่อยู่นอกเขตเทศบาล และนอกเขตสุขาภิบาล ภายในจังหวัดอ่างทอง และใช้ที่ดินนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของตน เป็นที่เลี้ยงตน หรือประกอบกิจการมาให้ลดหย่อนไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ 5 ไร่"

ข้อบัญญัติจังหวัดเบื้องต้นเป็นตัวอย่างของข้อบัญญัติจังหวัดที่เอื้อประโยชน์ให้กับประชาชนในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งโดยปกติแล้วข้อบัญญัติจังหวัดนั้นจะมีลักษณะที่มีการบังคับที่ผ่อนปรนมากกว่าเทศบัญญัติ เช่น ในเรื่องของภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือน ภาษีป้าย ค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะพื้นที่ในเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยมากมีประชากรที่มีความยากจนอาศัยอยู่ ดังนั้นประชาชนที่อยู่ภายใต้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงมีภาระหน้าที่จะต้องรับผิดชอบต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดน้อยกว่าเทศบาลเมืองอ่างทอง (ดังตารางที่ 3.6)

ทั้งนี้เพราะพื้นที่ภายในเขตเทศบาลเมืองอ่างทองเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญ ประชาชนมีรายได้สูงเพียงพอที่จะรับภาระในแง่ของภาษีประเภทต่าง ๆ ได้

ตารางที่ 3.6 ตารางเปรียบเทียบการบังคับใช้เทศบัญญัติ และข้อบัญญัติจังหวัด

ลำดับที่	ชื่อเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล		
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
1	เรื่องสุสานและฌาปนสถาน พุทธศักราช 2482 ประกาศ ณ วันที่ 19 มีนาคม พุทธศักราช 2482	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ตั้งสุสานและฌาปนสถาน ฉบับละ 5 บาท (ข้อ 5) - ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการบำรุงรักษาสุสานและฌาปนสถาน ฉบับละ 2 บาท (ข้อ 5) - ผู้ใดละเมิดบทบัญญัติแห่งเทศบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50 บาท (ข้อ 14) 	ไม่มีบังคับใช้	อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติควบคุมสุสานและฌาปนสถาน พุทธศักราช 2481

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
2	เรื่องควบคุมสุนัขซึ่งปรากฏว่าไม่มีเจ้าของ พุทธศักราช 2485 ประกาศ ณ วันที่ 1 มกราคม พุทธศักราช 2486	<ul style="list-style-type: none"> - พนักงานเจ้าหน้าที่พบสุนัขปรากฏว่าไม่มีเจ้าของในถนนหรือที่สาธารณะใด ๆ มีอำนาจจับและนำไปกักไว้ (ข้อ 4) - เมื่อปรากฏมีเจ้าของขอรับสุนัขคืนจะต้องเสียค่าเลี้ยงรักษาสุนัขตัวละ 25 สตางค์ ต่อวัน (ข้อ 5) - เมื่อกักสุนัขไว้เกิน 7 วัน ไม่มีเจ้าของมารับคืน เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจทำลายสุนัขได้โดยวิธีสมควร (ข้อ 6) 	ไม่มีบังคับใช้	อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช 2484

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
3	เรื่องควบคุมสุนัขหรือสัตว์อื่นซึ่ง เป็น หรือแสดงว่าเป็นโรคกลัวน้ำ พุทธศักราช 2485 ประกาศ ณ วันที่ 1 มกราคม 2486	<ul style="list-style-type: none"> - ห้ามมิให้ผู้ใดเลี้ยงปล่อยสุนัขหรือสัตว์อื่นซึ่ง เป็นหรือแสดงอาการว่าเป็นโรคกลัวน้ำในถนนและที่สาธารณะทุก ๆ แห่ง ซึ่งอยู่ภายในเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง (ข้อ 4) - ผู้ใดฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษ ไม่เกิน 50 บาท (ข้อ 9) 	ไม่มีบังคับใช้	อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช 2484
4	เรื่องน้ำใช้สำหรับประชาชน พุทธศักราช 2485 ประกาศ ณ วันที่ 1 มกราคม 2486	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใดจะสร้างบ่อ สระ หรือที่เก็บน้ำชนิดอื่นใดเพื่อหาน้ำใช้สำหรับประชาชน ต้องยื่นคำร้องขออนุญาตพร้อมด้วยแบบแปลนและรายการก่อสร้างภาษีเจ้าพนักงานท้องถิ่นเมื่อได้รับอนุญาตเป็น 		

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่

ชื่อเทศบาล/ชื่อบัณฑิตจังหวัด

หมายเหตุ

เขตเทศบาล

นอกเขตเทศบาล

ลายลักษณ์อักษรแล้ว จึงให้สร้างได้

(ข้อ 4)

- บ่อ สระ ที่เก็บน้ำ หรือแหล่งน้ำอื่นใด สำหรับประชาชนใช้น้ำกิน เจ้าของหรือผู้ดูแลจะต้องรักษาให้ได้สุขลักษณะอยู่เสมอ และห้ามมิให้ผู้ใดทำให้สกปรก จนน่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพ ถ้าบ่อ สระที่เก็บน้ำ หรือแหล่งน้ำอื่นใดดังกล่าว ไม่ได้ได้รับการรักษาให้ได้สุขลักษณะหรือมีลักษณะน่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพ เจ้าพนักงานท้องถิ่นด้วยความเห็นชอบของ

ลำดับที่	ชื่อเทศบัญญัติ/ชื่อบัญญัติจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
5	ควบคุมสัตว์ซึ่งเป็นเหตุรำคาญและอาจเป็นอันตรายแก่ประชาชน พุทธศักราช 2485 ประกาศ ณ วันที่ 1 มกราคม 2486	<p>เจ้าพนักงานสาธารณสุข มีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ดูแลแล้วแต่กรณี จัดการแก้ไขให้ต้องด้วยสุขลักษณะ โดยกำหนดเวลาให้ตามสมควร หรือจะจัดการแก้ไขเสียเองก็ได้ (ข้อ 8)</p> <p>- ผู้ใดฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษไม่เกิน 50 บาท (ข้อ 10)</p> <p>- ห้ามมิให้ผู้ใดเลี้ยง หรือปล่อยช้าง ม้า โค กระบือ ล่อ สุนัข แะ กะ ห่าน เป็ด ไก่ ในถนนสาธารณะทางบก ทางน้ำ และที่สาธารณะทั่วไป ซึ่งอยู่ภายในเขตเทศบาล (ข้อ 4)</p>	ไม่มีบังคับใช้	อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช 2484

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่ ชื่อเทศบาล/ชื่อบัณฑิตจังหวัด _____ หมายเหตุ

เขตเทศบาล

นอกเขตเทศบาล

- สัตว์ใดที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกักไว้ ในกรณี
ที่มีเจ้าของรับคืนไป เจ้าของสัตว์ต้องเสีย
ค่าเลี้ยงดูสัตว์เป็นรายตัว โดยอัตรา
ดังต่อไปนี้ (ข้อ 8)

 - 1) ช้าง เชือกหนึ่ง วันละ 5.00 บาท
 - 2) ม้า โค กระบือ สุนัข ตัวหนึ่งวันละ 1.00 บาท
 - 3) สุกร แพะ แกะ ตัวหนึ่งวันละ .50 บาท
 - 4) ห่าน เป็ด ไก่ ตัวหนึ่งวันละ .25 บาท

- ผู้ใดละเมิดข้อ 4 มีความต้องระวางโทษปรับไม่เกิน
50 บาท (ข้อ 10)

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
6	เรื่อง ให้แพทย์แจ้งความใน เรื่องคนตายและหารกตายคลอด พุทธศักราช 2490 ประกาศ ณ วันที่ 10 มกราคม 2491	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ประกอบโรคศิลป์แผนปัจจุบันสาขาเวชกรรมชั้นหนึ่ง ซึ่งได้รู้เห็นในหน้าที่อันเป็นอาชีพของตนในทางเป็นผู้รักษาพยาบาลหรือทำการคลอดบุตร มีหน้าที่แจ้งความในเรื่องคนตาย และหารกตายคลอดต่อนายทะเบียนท้องถิ่น ภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาตายหรือตายคลอดทุกราย (ข้อ 3) - ผู้ใดฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 12 บาท (ข้อ 4) 	ไม่มีบังคับใช้	อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติการลงทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาล พุทธศักราช 2479
7	เรื่อง การจัดเก็บภาษี อากรและ ค่าธรรมเนียมบางประเภท พุทธศักราช 2497 ประกาศ ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2497 แก้ไข	<ul style="list-style-type: none"> - การค้าซื้อสแกนการค้าอยู่ในเขตเทศบาลให้ ผู้ประกอบการค้ามีหน้าที่เสียภาษีเพิ่มเพื่อเทศบาลอีกในอัตราร้อยละ 10 ของภาษีการค้าตามประมวลรัษฎากร (ข้อ 3) 	ไม่มีบังคับใช้	อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พุทธศักราช 2497

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
	ตามเทศบัญญัติ เรื่องการจัดเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมบางประเภท (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2497 ประกาศ ณ วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2498	<ul style="list-style-type: none"> - การซื้อโฉนดที่ดิน ชื่อสถานที่ค้าโฉนดที่ดินอยู่ในเขตเทศบาล ให้ผู้ซื้อหรือผู้มีหน้าที่เสียภาษี เสียภาษีอากร ชื่อโฉนดที่ดินเพิ่มเพื่อเทศบาลอีกในอัตราร้อยละ 10 ของภาษีการซื้อโฉนดที่ดินตามประมวลรัษฎากร (ข้อ 4) - การซื้อโฉนดที่ดินประเภทน้ำมันเบนซิน ซึ่งสถานที่ค้าอยู่ในเขตเทศบาลให้ผู้ซื้อมีหน้าที่เสียภาษีบำรุงเทศบาลอีกในอัตราคิดลด 5 สตางค์ (ข้อ 5) - การทำสุรา ชื่อโรงงานสุราอยู่ในเขตเทศบาลให้ผู้ได้รับอนุญาตทำสุราเสียภาษีเพิ่มเพื่อเทศบาลอีกในอัตราร้อยละ 10 ภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุรา (ข้อ 6) 		

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่อบัณฑิตจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	

- การผลิตเครื่องดื่ม ชื่อโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ในเขตเทศบาลให้ผู้ได้รับอนุญาตผลิตเครื่องดื่มเสียภาษีเพิ่มเพื่อเทศบาลอีกในอัตราร้อยละ 10 ของภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเครื่องดื่ม (ข้อ 7)
- มหรสพ ชื่อสถานที่มหรสพอยู่ในเขตเทศบาลให้ผู้มีหน้าที่เสียอากรหรือเจ้าของ เสียอากรเพิ่มเพื่อเทศบาลอีก ในอัตราร้อยละ 10 ของอากรมหรสพตามประมวลรัษฎากร (ข้อ 8)
- การพนัน ชื่อสถานที่เล่นอยู่ในเขตเทศบาลให้ผู้ได้รับอนุญาตให้จัดให้มีการเล่นการพนัน เสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเพิ่มเพื่อเทศบาลอีกในอัตราร้อยละ 10

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่ ชื่อเทศบาล/ชื่อบัณฑิตจังหวัด _____ หมายเหตุ

เขตเทศบาล

นอกเขตเทศบาล

ของค่าธรรมเนียบใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วย

การพนัน (ข้อ 9)

- การขายสุรา ชื่อสถานที่ขายสุราอยู่ในเขตเทศบาล ให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราเสียค่าธรรมเนียบใบอนุญาต เพื่อเพิ่มเทศบาลในอัตราร้อยละ 10 ของค่าธรรมเนียบใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา (ข้อ 10)

- บรรดาข้าวเปลือก ข้าวกล้อง ข้าวขาว ปลายข้าว และรำข้าว ซึ่งต้องเสียอากรขาออกตามกฎหมาย ว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรให้ผู้ส่งออกเสียภาษีบำรุง เทศบาลก่อนส่งออกอีกในอัตราดังต่อไปนี้ (ข้อ 11)

1. ข้าวกล้องและข้าวขาว หนึ่งในร้อยกิโลกรัมต่อหนึ่งบาท

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่อบัณฑิตจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
8	เรื่อง การตรวจสัตว์และซากสัตว์ ภายในโรงฆ่าสัตว์ พุทธศักราช 2498 ประกาศ ณ วันที่ 18 มกราคม 2499	<p>2. ข้าวเปลือก ปลายข้าว และรำข้าว หนึ่งร้อย กิโลกรัมต่อห้าสิบสตางค์</p> <p>- ผู้ใดประสงค์จะทำการฆ่าสัตว์ จำหน่าย ให้นำ สัตว์นั้นไปยังโรงพักสัตว์ เพื่อให้สัตวแพทย์ตรวจ ทุกตัวก่อนที่จะฆ่า และให้ตรวจทุกส่วนต่าง ๆ ของซากสัตว์ภายหลังทำการฆ่าแล้ว (ข้อ 4)</p> <p>- ผู้ใดประสงค์จะจำหน่ายซากสัตว์ที่ตายเอง หรือ ตายโดยประสพอุบัติเหตุให้รายงานสัตวแพทย์เพื่อ ขอรับการตรวจ เมื่อสัตวแพทย์ตรวจซากสัตว์นั้น แล้วปรากฏว่าไม่มีโรค ทำให้เทศบาลออกอาชญา บัตรให้ได้ (ข้อ 6)</p>	ไม่มีบังคับใช้	อาศัยอำนาจตามความในพระราช บัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
9	เรื่องการกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและสิ่งเปราะเปื้อน พุทธศักราช 2528 ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม 2529	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใดละเมิดหรือฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100 บาท (ข้อ 22) - ผู้ครอบครองสถานที่ อาคาร หรือเคหสถาน ต้องจัดให้มีที่รองรับมูลฝอยในสถานที่อาคารหรือเคหสถานในครอบครองของตน (ข้อ 5) - ผู้ครอบครองสถานที่ อาคาร หรือเคหสถาน ต้องรักษาบริเวณที่อาคารหรือเคหสถานในครอบครองของตนไม่ให้มีมูลฝอย สิ่งปฏิกูลหรือสิ่งเปราะเปื้อนในประการที่ขัดต่อสุขลักษณะ (ข้อ 7) - ห้ามมิให้ผู้ใดถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีมูลฝอยสิ่งปฏิกูลหรือสิ่งเปราะเปื้อนในทางสาธารณะหรือที่สาธารณะ 	ไม่มีบังคับใช้	อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 และพระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช 2484

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่อปฎิบัติจังหวัด	หมายเหตุ	
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล

อินโด เป็นต้นว่า ถนน ซอย ตรอก แม่น้ำ คลอง คู
สระน้ำ บ่อน้ำ (ข้อ 8)
- ถ้าเจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นว่า สถานที่หรือบริเวณใด
ควรทำการเก็บขมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูลไปทำการกำจัด
ให้ต้องด้วยสุขลักษณะยิ่งขึ้น โดยเรียกค่าธรรมเนียม
เก็บขนเมื่อได้มีหนังสือแจ้งแก่ผู้ครอบครองสถานที่
อาคาร หรือเคหสถานทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า
15 วัน หรือเมื่อได้ประกาศกำหนดบริเวณเก็บขน
มูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูล ณ ที่เปิดเผยในบริเวณที่กำหนด
ไม่น้อยกว่า 3 แห่ง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน
ไปแต่วันประกาศแล้ว ผู้ครอบครองสถานที่ อาคาร

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
		<p>หรือเคหสถานจะต้องให้เจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นหรือบุคคลผู้ได้รับอนุญาตจาก เจ้าพนักงานท้องถิ่น ฝ่ายเดียวเท่านั้น เก็บขนมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูลจาก สถานที่ อาคาร หรือเคหสถานที่ตั้งตนครอบครอง โดยเสียค่าธรรมเนียมเก็บขนตามอัตราที่ได้กำหนด ไว้ (ข้อ 11)</p> <p>- ผู้ใดฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษปรับ ไม่เกิน 50 บาท (ข้อ 16)</p>		
10	เรื่อง ตลาดเอกชน พุทธศักราช 2528 ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม 2529	<p>- ผู้ใดจะตั้งตลาดเอกชน ต้องยื่นเรื่องขอรับใบ อนุญาตตามแบบที่กำหนดไว้พร้อมกับแผนผังแบบ ก่อสร้างและรายการปลูกสร้างในสถานที่ที่จะตั้งตลาด</p>	ไม่มีบังคับใช้	อาศัยอำนาจตามความในพระราช บัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 และพระราชบัญญัติสาธารณสุข

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่อบัณฑิตจังหวัด	หมายเหตุ	
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล

ต่อคณะเทศมนตรี หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจโดยชอบ
ด้วยกฎหมาย (ข้อ 5)

พุทธศักราช 2484

- ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ฉบับละ
1,200 บาท (ข้อ 6)
- ผู้เข้าขายของในตลาดต้องมีใบอนุญาต (ข้อ 15)
- ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมเข้าขายของในตลาด
ฉบับละ 4 บาท (ข้อ 16)
- ผู้ใดตั้งตลาดหรือใช้สถานที่ใดเป็นตลาดไม่ได้รับ
อนุญาต มีความผิดและอาจถูกศาลสั่งห้ามมิให้ใช้
สถานที่นั้นเป็นตลาดต่อไป (ข้อ 22)
- ผู้ใดฝ่าฝืนเทศบัญญัตินี้ข้อหนึ่งข้อใดมีความผิดต้อง
ระวางโทษปรับไม่เกิน 50 บาท (ข้อ 23)

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบัญญัติ/ชื่อบัญญัติจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
11	เรื่องตลาดสาธารณะ พุทธศักราช 2528 ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม 2529	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เข้าขายของในตลาดต้องมีใบอนุญาต (ข้อ 5) - ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเข้าขายของในตลาด ฉบับละ 4 บาท (ข้อ 6) - ห้ามมิให้ผู้ใดวางสิ่งของกีดขวางในตลาด ทางเข้าสู่ตลาดทางเดิมรอบตลาดและห้ามมิให้ผู้ใดก่อเหตุรำคาญในบริเวณตลาด (ข้อ 10) - ห้ามมิให้บุคคลใดใช้ตลาดเป็นที่หลับนอน นอกจากผู้มีหน้าที่เฝ้าตลาด - ให้เทศบาลเก็บค่าเช่าและค่าใช้ที่ขายของตารางเมตรละ 5 บาทต่อวัน (ข้อ 13) - ผู้ใดฝ่าฝืนเทศบัญญัติข้อหนึ่งข้อใดมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50 บาท (ข้อ 15) 	ไม่มีบังคับใช้	อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 และพระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช 2484

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
12	เรื่อง ควบคุมผู้เร่ขายพุทธศักราช 2528 ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม 2529	<ul style="list-style-type: none"> - ห้ามมิให้ผู้ใดเป็นผู้เร่ขาย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะเทศมนตรี หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย (ข้อ 5) - ให้เก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตฉบับละ 4 บาท (ข้อ 8) - ให้ผู้รับใบอนุญาตทำการเร่ขายได้ตั้งแต่เวลา 04.00 น. (ข้อ 13) - ผู้ใดฝ่าฝืนเทศบัญญัตินี้ในข้อหนึ่งข้อใด มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50 บาท (ข้อ 14) 	ไม่มีบังคับใช้	อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 และพระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช 2484

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่อผู้ตั้งจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
13	เรื่อง ควบคุมแผงลอย พุทธศักราช 2528 ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม 2529	<p>- ห้ามมิให้ผู้ใดตั้งแผงลอยในถนนสาธารณะหรือที่สาธารณะ ซึ่งได้ประกาศระบุนำไว้มิให้ตั้งแผงลอย เว้นแต่จะได้รับอนุญาต (ข้อ 5)</p> <p>- ใบอนุญาตให้ตั้งแผงลอยมี 2 ประเภท คือ (ข้อ 7)</p> <p>ประการที่หนึ่ง สำหรับแผงลอยถาวรให้สิ้นอายุวันที่ 31 สิงหาคม แห่งปีที่ยื่นออก</p> <p>ประการที่สอง แผงลอยในงานเทศบาลหรือเทศกาลฤดูหรือแผงลอยชั่วคราวตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต แต่ไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันออก</p>	ไม่มีบังคับใช้	อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติเทศบาลพุทธศักราช 2496 และพระราชบัญญัติสาธารณสุขพุทธศักราช 2484

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
		<ul style="list-style-type: none"> - ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมไปอนุญาตฉบับละ 20 บาท (ข้อ 8) - ให้ขายของแผงลอยตั้งแต่เวลา 05.00 น. ถึงเวลา 24.00 น. (ข้อ 14) - ผู้ใดฝ่าฝืนเทศบัญญัตินี้ข้อหนึ่งข้อใดมีความผิด ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50 บาท (ข้อ 15) 		
14	เรื่อง ควบคุมการแต่งผม พุทธศักราช 2528 ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม 2529	<ul style="list-style-type: none"> - ห้ามมิให้ผู้ใดตั้งหรือใช้สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง รับจ้างแต่งผม เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจาก คณะเทศมนตรี หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจโดยชอบ ด้วยกฎหมาย (ข้อ 11) 	ไม่มีบังคับใช้	อาศัยอำนาจตามความใน พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 และ พระราชบัญญัติสาธารณสุข

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่อบัณฑิตจังหวัด	เขตเทศบาล		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	

- ผู้ใดฝ่าฝืนเทศบัญญัตินี้ในข้อหนึ่งข้อใด มีความผิด

พุทธศักราช 2484

ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50 บาท (ข้อ 22)

อัตราค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตให้ตั้งหรือใช้

สถานที่เป็นที่รับจ้างแต่งผมและให้เป็นผู้รับจ้างแต่งผม

สถานที่ตัดผม ทำการตัดผม หมวด โภณผม หมวด

เดรา ก้นหน้า ก้นคอ นวดหน้า สระผม ย้อมผม

(1) จำนวนเก้าอี้ 1-2 ตัว อัตรา 40 บาท

(2) จำนวนเก้าอี้ 3-4 ตัว อัตรา 100 บาท

(3) จำนวนเก้าอี้ 5 ตัวขึ้นไป อัตรา 500 บาท

สถานที่ตัดผม ทำการตัดผมหรือจัดทรงผม ย้อมผม

นวดหน้า ก้นหน้า ก้นคอ สระผม

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่อผู้ตั้งจังหวัด	หมายเหตุ	
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล

- (1) จำนวนแก๊ว 1-2 ตัว อัตรา 40 บาท
 - (2) จำนวนแก๊ว 3-4 ตัว อัตรา 100 บาท
 - (3) จำนวนแก๊ว 5 ตัวขึ้นไปอัตรา 500 บาท
- ผู้รับจ้างตัดผม ทำการตัดผม นวด โกนผม ขน
นวด เครา กันคอ กันหน้า สระผม นวดหน้า
อัตรา 20 บาท
- ผู้รับจ้างตัดผม ทำการตัดผมหรือจัดทรงผม
ย้อมผม สระผม นวดหน้า กันคอ กันหน้า
อัตรา 20 บาท

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่อป็นผู้ตั้งจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
15	เรื่อง ควบคุมการค้าอาหาร หรือน้ำแข็งในสถานที่ยกชน พุทธศักราช 2528 ประกาศ ณ วันที่ 13 มกราคม 2529	<ul style="list-style-type: none"> - ห้ามมิให้ผู้ใดตั้งหรือใช้สถานที่เอกชนเป็นสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่สะสมเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะเทศมนตรีหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย (ข้อ 5) - ผู้ใดฝ่าฝืนข้อหนึ่งข้อใดแห่งเทศบัญญัตินี้มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50 บาท (ข้อ 17) <p><u>อัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ใช้สถานที่เป็นที่ขาย</u> <u>ประกอบ บรรจุ หรือสะสมอาหารและน้ำแข็ง</u></p> <p>1. โรงงานทำและขายอาหารบรรจุกระป๋อง ขวดหรือทำใส่อย่างอื่นเพื่อมิให้เสียหาย ค่าธรรมเนียมปีละ 800 บาท</p>	ไม่มีบังคับใช้	อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติเทศบาลพุทธศักราช 2496 และพระราชบัญญัติสาธารณสุขพุทธศักราช 2484

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่ ชื่อเทศบาล/ชื่อ อบ. อบจ. จังหวัด _____ หมายเหตุ

เขตเทศบาล

นอกเขตเทศบาล

2. สถานที่สะสมและขายอาหารบรรจุกระป๋อง

ขวด หรือทำส้อย่างอื่นเพื่อมิให้เสียง่าย

ก. สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ 100

ตารางเมตรขึ้นไป หรือกัตอาคาร

ค่าธรรมเนียมปีละ 800 บาท

ข. สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ต่ำกว่า

100 ตารางเมตร ค่าธรรมเนียม

ปีละ 300 บาท

3. สถานที่ขาย ทำประกอบ บรรจุ สะสมอาหาร

เครื่องดื่มหรือน้ำแข็ง ที่จัดให้ผู้ซึ่งบริโภค

ไม่ว่าในหรือนอกสถานที่

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่อผู้ตั้งจังหวัด	เขตเทศบาล		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	

ก. สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ 100 ตารางเมตร
ขึ้นไป หรือกิตติาคาร ค่าธรรมเนียมปีละ
800 บาท

ข. สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ต่ำกว่า 100
ตารางเมตร ค่าธรรมเนียมปีละ 500 บาท

ค. สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ต่ำกว่า 35
ตารางเมตร ค่าธรรมเนียมปีละ 300 บาท

ง. สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ต่ำกว่า 50
ตารางเมตร ค่าธรรมเนียมปีละ 100 บาท

4. สถานที่สะสมและขายเนื้อสด

ก. ขายปลีก ค่าธรรมเนียมปีละ 400 บาท

ข. ขายส่ง

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่อป็นุญต์จังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
		(1) สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ตั้งแต่ 100 ตารางเมตรขึ้นไป ค่าธรรมเนียมปีละ 800 บาท		
		(2) สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ต่ำกว่า 100 ตารางเมตร ค่าธรรมเนียมปีละ 600 บาท		
		5. สถานที่สะสมและขาย กุ้ง ปู ปลา หอย สด		
		ก. ขายปลีก ค่าธรรมเนียมปีละ 300 บาท		
		ข. ขายส่ง		
		(1) สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ตั้งแต่ 100 ตารางเมตรขึ้นไป ค่าธรรมเนียมปีละ 800 บาท		

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่อปทุมธานีจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	

(2) สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ต่ำกว่า 100 ตารางเมตร ค่าธรรมเนียมปีละ 600 บาท

6. สถานที่สะสมและขายผัก

- ก. สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ตั้งแต่ 100 ตารางเมตรขึ้นไป ค่าธรรมเนียมปีละ 500 บาท
- ข. สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ต่ำกว่า 100 ตารางเมตร

7. สถานที่สะสมและขายส่งผลไม้ต่าง ๆ

- ก. สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ตั้งแต่ 100 ตารางเมตรขึ้นไป ค่าธรรมเนียมปีละ 600 บาท

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่อผู้จัดจังหวัด	เขตเทศบาล		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	

ข. สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ต่ำกว่า 100 ตารางเมตร ค่าธรรมเนียมปีละ 400 บาท

8. สถานที่สะสมและขายของหมักดอง เช่น ผักดอง ปลาจ๋า ปลาเจ้า ปลาเค็ม กะปิ เต้าเจี้ยว หอยแครง ฯลฯ

ก. ขายปลีก ค่าธรรมเนียมปีละ 300 บาท

ข. ขายส่ง

(1) สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ตั้งแต่ 100 ตารางเมตรขึ้นไป ค่าธรรมเนียมปีละ 600 บาท

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่อบัณฑิตจังหวัด	หมายเหตุ	
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล

(2) สถานที่ประกอบการต่ำกว่า 100 ตารางเมตร ค่าธรรมเนียมปีละ 400 บาท

9. สถานที่สะสมและขายของชำเช่น เกลือ หอม กระเทียม ผักแห้ง และอาหารแห้งอื่น ๆ
- ก. ขายปลีก ค่าธรรมเนียมปีละ 100 บาท
- ข. ขายส่ง*

(1) สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ตั้งแต่ 100 ตารางเมตรขึ้นไป ค่าธรรมเนียมปีละ 600 บาท

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่อปทุมธานีจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	

(2) สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ต่ำกว่า 100

ตารางเมตร ค่าธรรมเนียมปีละ

400 บาท

10. สถานที่สะสมและขายน้ำแข็งซึ่งไม่จัดให้ผู้ซื้อ
บริโภคในสถานที่

ก. สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ตั้งแต่ 100

ตารางเมตรขึ้นไป ค่าธรรมเนียมปีละ

800 บาท

ข. สถานที่ประกอบการมีเนื้อที่ต่ำกว่า 100

ตารางเมตร ค่าธรรมเนียมปีละ

500 บาท

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
16	เรื่อง จัดระเบียบการจอดยานยนต์ พุทธศักราช 2529 ประกาศ ณ วันที่ 8 พฤษภาคม 2529	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดถนนและบริเวณต่าง ๆ ในเขตเทศบาล จำนวน 14 แห่ง เป็นที่จอดยานยนต์ (ข้อ 4) - ผู้ใดจอดยานยนต์ในที่จอดยานยนต์ต้องปฏิบัติตามระเบียบการจอดยานยนต์ (ข้อ 5) - ผู้ใดจอดยานยนต์ในที่จอดยานยนต์ต้องเสียค่าธรรมเนียม ดังนี้ (ข้อ 9) <ol style="list-style-type: none"> 1. รถยนต์ <ol style="list-style-type: none"> ก. ในทางหลวง 1 บาทต่อครึ่งชั่วโมง ข. ในที่สาธารณะ หนึ่งชั่วโมงแรก 1 บาท ชั่วโมงต่อไปชั่วโมงละ 0.50 บาท 	ไม่มีบังคับใช้	อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติการจัดระเบียบการจอดรถยนต์ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล พุทธศักราช 2503 พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 และพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบการจอดยานยนต์ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล พุทธศักราช 2503 บังคับในเขตเทศบาลทุกแห่งที่ยังไม่มีพระราช

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
17	เรื่อง การขออนุญาตและกำหนดอัตราค่าตอบแทนตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พุทธศักราช 2521 ประกาศ ณ วันที่ 3 เมษายน 2522	ไม่มีบังคับใช้	- ผู้ได้รับอนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พุทธศักราช 2497 ต้องเสียค่าตอบแทนดังนี้ (ข้อ 4) 1. การเข้าไปยึดถือครอบครองรวมตลอดถึง การก่อสร้างหรือเผาป่า เช่นการอนุญาตให้เข้าไปครอบครองเพื่อทำนาแก้ง หรือการเข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นการชั่วคราว เพื่อประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งให้เรียกเก็บค่าตอบแทนไร่ละ 100 บาท ต่อปี	

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่ออำเภอจังหวัด	เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	หมายเหตุ
----------	-----------------------------	-----------	--------------	----------

2. การเข้าทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการทำลายหรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดินที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย ในบริเวณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศหวงห้ามในราชกิจจานุเบกษา ให้เรียกเก็บเงินตอบแทน ดังนี้
- ก. อนุญาตให้ระ เปิดและย่อยหิน หินที่ย่อยแล้วทุกขนาด ลูกบาศก์เมตรละ 3 บาท
 - ข. การอนุญาตให้ขุดทราย ลูกบาศก์เมตรละ 1 บาท
 - ค. การอนุญาตให้ขุดกรวด หินกระสะ ลูกบาศก์เมตรละ 1 บาท

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
18	เรื่อง หลักเกณฑ์การลดหย่อนที่ดิน ที่ไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ พุทธศักราช 2524 (ข้อบัญญัติจังหวัด) ประกาศ ณ วันที่ 18 ธันวาคม 2524	ยังไม่มีการตราเป็นเทศบัญญัติ แต่อาศัยหลักเกณฑ์การลดหย่อน ตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พุทธศักราช 2508 ให้เจ้าของ ที่ดินลดหย่อน ไม่ต้องเสียภาษีบำรุง ท้องที่ 100 ตารางวา	ง. การอนุญาตให้ขุดดิน ลูกบาศก์เมตรละ 0.50 บาท 3. การเข้าไปทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็น อันตรายแก่ทรัพยากรในดิน ซึ่งมีได้อยู่ในเขต ประกาศหวงห้ามในข้อ 2 ให้เรียกเก็บเงิน ตอบแทน เช่นเดียวกับข้อ 2 - บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินแปลง เดียวหรือหลายแปลงที่อยู่นอกเขตเทศบาล และนอกเขตสุขาภิบาล ภายในจังหวัด อ่างทอง และใช้ที่ดินนั้นเป็นที่อยู่อาศัย ของตนเป็นที่เลี้ยงตน หรือประกอบ กิจกรรมของตน ให้ลดหย่อนไม่ต้องเสีย	อาศัยอำนาจตามความใน พระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการส่วนจังหวัด พุทธศักราช 2498 แก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการ

สาระสำคัญโดยย่อ

ลำดับที่	ชื่อเทศบาล/ชื่อบัณฑิตจังหวัด	สาระสำคัญโดยย่อ		หมายเหตุ
		เขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	
			ภาษีบำรุงท้องที่ 5 ไร่ (ข้อ 3)	ส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2499 และ พระราชบัญญัติภาษีบำรุง ท้องที่ พุทธศักราช 2508 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช กำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระ ราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พุทธศักราช 2508 พุทธศักราช 2524

ตารางที่ 3.7 แสดงการเปรียบเทียบการควบคุมระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาล

ประเด็นทางกฎหมาย	ข้อบัญญัติจังหวัด	เทศบัญญัติ
1) การก่อสร้างอาคารต่าง ๆ	ไม่ต้องยื่นคำร้องหรือแบบแปลน จะใช้วัสดุอย่างไรก็ได้ เช่น หลังคาจาก หญ้าคา เป็นต้น	ต้องยื่นคำร้องและแบบแปลน จะต้องใช้วัสดุที่มีความถาวร มั่นคงและแข็งแรง เช่น กระเบื้อง และสังกะสี เป็นต้น
2) ทาบแร่และแผงลอย	ไม่มี	มี
3) การประกอบการค้า อันน่ารังเกียจ	ไม่มี	มี
4) การกำจัดสิ่งปฏิกูล	ไม่มี	มี

จากตาราง 3.7 ได้แสดงให้เห็นถึงการที่ประชาชนต้องตกอยู่ภายใต้เทศบัญญัตินั้น ประชาชนจะต้องตกอยู่ภายใต้บทบัญญัติทางกฎหมายที่มีลักษณะ เข้มงวด และหลากหลายมากกว่า ซึ่งการตกอยู่ภายใต้เทศบัญญัตินั้นประชาชนจะประกอบการอะไรก็ต้องทำการขออนุญาตเทศบาลก่อน เช่น การปลูกสร้างอาคารบ้านเรือน อาคารพาณิชย์ หรือร้านค้าต่าง ๆ การก่อสร้างแผงลอย เป็นต้น ซึ่งแตกต่างจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มักจะไม่มี การออกข้อบัญญัติจังหวัดทำการควบคุม หรือบังคับให้ผู้ประกอบการต่าง ๆ ต้องปฏิบัติตาม ดังนั้น ประชาชนโดยทั่วไปมีแนวโน้มที่ต้องการจะอยู่นอกเขตเทศบาลมากกว่าอยู่ในเขต เนื่องจากเขาเหล่านั้นจะต้องมีภารกิจรับผิดชอบต่อส่วนรวมและต่อตัวเองมากขึ้น

4.2 บทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาล

องค์การปกครองท้องถิ่นไม่ว่าจะมีรูปแบบการปกครองแบบเทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เมืองพัทยา หรือกรุงเทพมหานคร ต่างก็มีฐานะ เป็นนิติบุคคล ซึ่งมี

องค์การแยกต่างหากจากการบริหารส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง ด้วยเหตุดังกล่าวองค์การปกครองท้องถิ่นจึงต้องมียกงบประมาณ ทรัพย์สิน หนี้สิน บุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นของตัวเอง ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับงบประมาณของรัฐบาลกลาง⁹ การที่องค์การปกครองท้องถิ่นต้องทำการบริหารท้องถิ่นด้วยตัวเอง ทรัพยากรทางบริหารนั้น "เงิน" จะเป็นปัจจัยสำคัญที่องค์การบริหารจะขาดเสียมิได้ และเป็นสิ่งจำเป็นต่อกระบวนการบริหารในสภาพการปกครองท้องถิ่น

ด้านความสำคัญของทรัพยากรในการบริหารงานดังกล่าวจะทำให้มีการจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เป็นของตนเอง ดังเช่น ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2498 และกำหนดให้เทศบาลมีรายได้ดังต่อไปนี้

1. ภาษีอากรตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
2. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาตและค่าปรับตามแต่กฎหมายจะกำหนดไว้
3. รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล
4. รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์
5. พันธบัตรหรือเงินกู้ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
6. เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การนิติบุคคลต่าง ๆ
7. เงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด
8. เงินทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อุทิศให้
9. รายได้อื่นตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

ส่วนองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ภาษีอากรตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
2. รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล

⁹ประหยัด หงษ์ทองคำ. การปกครองท้องถิ่นไทย (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 128.

3. รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์
4. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาตและค่าปรับตามแต่กฎหมายจะกำหนดไว้
5. พันธบัตรหรือเงินกู้ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
6. เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การนิติบุคคลต่าง ๆ
7. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
8. เงินที่มีผู้อุทิศให้ เพื่อเป็นการกุศลสาธารณประโยชน์
9. เงินรายได้อื่นตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

เมื่อทำการพิจารณาเปรียบเทียบรายได้ระหว่างเทศบาลกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด จะเห็นได้ว่ารายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลมีที่มาคล้ายคลึงกันแทบทุกประการ ซึ่งถ้าทำการพิจารณากันอย่างผิวเผินก็จะมองว่ารายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกับเทศบาล มีจำนวนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ในทางความเป็นจริงเทศบาลจะมีรายได้ในจำนวนที่มากกว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งในแง่ของรายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ ซึ่งได้แก่ ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต ภาษีสุรา ภาษีการพนัน ภาษีอากรมหรสพ ภาษีน้ำมัน ภาษีซีเมนต์ ภาษี และค่าธรรมเนียมรถยนต์ หรือล้อเลื่อน และภาษีที่เก็บจากบรรดาข้าว เป็นต้น และในส่วนภาษีที่เทศบาลจัดเก็บ เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย และภาษีอื่น

โดยเฉพาะภาษีที่เทศบาลเก็บเองใน 4 ประเภท คือ 1) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน 2) ภาษีบำรุงท้องที่ 3) ภาษีป้าย และ 4) ภาษีอื่น ๆ นับว่าเป็นภาษีที่เทศบาลจัดเก็บและมีผลกระทบต่อประชาชน ทั้งนี้ เพราะภาษีเหล่านี้เทศบาลมีอำนาจที่จะจัดเก็บภาษีได้เองและภาษีบางประเภทซึ่งเทศบาลสามารถตราเทศบัญญัติจัดเก็บภาษีเองตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้ด้วย ซึ่งภาษีที่เทศบาลเก็บเองเหล่านี้ บางประเภทองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่เคยมีการตราข้อบัญญัติจังหวัดเพื่อเรียกเก็บภาษีเลย ดังตัวอย่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลเมืองอ่างทอง

ตารางที่ 3.8 แสดงการจัดเก็บภาษีในด้านต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาล

ประเภทของภาษี	ท้องถิ่น	
	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	เทศบาล
ภาษีบำรุงท้องที่	ลดหย่อนไม่ต้องเสียภาษี 5 ไร่	ลดหย่อนไม่ต้องเสียภาษี 200 ตารางวา
ภาษีโรงเรือน	มีอัตราต่ำหรือไม่จัดเก็บ	มีการจัดเก็บตามกฎหมาย
ภาษีป้าย	มีอัตราต่ำหรือไม่จัดเก็บ	มีการจัดเก็บตามกฎหมาย
ภาษีสถานการค้า	ไม่มีการบังคับใช้	เก็บภาษีเพิ่มขึ้นอัตราร้อยละ 10 ของอัตราภาษีการค้าเดิม
ภาษีโรคภัย	ไม่มีการบังคับใช้	เก็บภาษีเพิ่มขึ้นอัตราร้อยละ 10 ของอัตราภาษีโรคภัยเดิม
ภาษีสุรา	ไม่มีการบังคับใช้	เก็บภาษีเพิ่มขึ้นอัตราร้อยละ 10 ของอัตราภาษีเดิม
ภาษีโรคภัย น้ำมันเบนซิน	ไม่มีการบังคับใช้	เก็บภาษีเพิ่มให้ผู้ซื้อเสียภาษีเพิ่ม ลิตรละ 5 สตางค์
ภาษีการผลิตเครื่องดื่ม	ไม่มีการบังคับใช้	เก็บภาษีเพิ่มขึ้นอัตราร้อยละ 10 ของอัตราภาษีเดิม
ภาษีมหรสพ	ไม่มีการบังคับใช้	เก็บภาษีเพิ่มขึ้นอัตราร้อยละ 10 ของอัตราภาษีเดิม

ประเภทของภาษี	ท้องถิ่น	
	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	เทศบาล
ภาษีการพนัน	ไม่มีการบังคับใช้	เก็บภาษีเพิ่มขึ้นอัตราร้อยละ 10 ของอัตราภาษีเดิม
ภาษีการขายสุรา	ไม่มีการบังคับใช้	เก็บภาษีเพิ่มขึ้นอัตราร้อยละ 10 ของอัตราภาษีเดิม
ภาษีข้าวเปลือก ข้าวกล้อง ข้าวขาว ปลายข้าว และ รำข้าว		เสียภาษีข้าวกล้อง และข้าวขาว 100 ก.ก.ต่อ 1 บาท และภาษีข้าวเปลือก ปลายข้าว และรำข้าว 100 ก.ก.ต่อ 50 สต.
ค่าธรรมเนียม ตลาดเอกชน	ไม่มีการบังคับใช้	เก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตฉบับละ 1,200 บาท
ค่าธรรมเนียม ตลาดสาธารณะ	ไม่มีการบังคับใช้	เก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตฉบับละ 4 บาท
ค่าธรรมเนียม ควบคุมผู้เช่าขาย	ไม่มีการบังคับใช้	เก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตฉบับละ 4 บาท
ค่าธรรมเนียม ควบคุมแผงลอย	ไม่มีการบังคับใช้	เก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตฉบับละ 20 บาท

การเปรียบเทียบการจัดเก็บภาษีดังตารางที่ 3.8 เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงภาระของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลที่จะต้องเสียภาษีมากกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลหรืออยู่ภายใต้การปกครองขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งทำให้ประชาชนโดยทั่วไปไม่ต้องการตกอยู่ภายใต้การปกครองของเทศบาล เพราะนอกจากจะต้องปฏิบัติตามเทศบัญญัติแล้วยังต้องเสียภาษีอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามประชาชนโดยทั่วไปมักจะไม่นำเงินถึงว่าการเข้ามาอยู่ในเขต

เทศบาลก็มีประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับเช่นกัน กล่าวคือ ในแง่ของราคาที่ดิน ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 ได้กำหนดให้มีการตีราคาปานกลางที่ดินทุกรอบระยะเวลา 4 ปี ซึ่งที่ดินในเขตเทศบาลโดยปกติจะมีการประเมินที่สูงกว่าที่ดินนอกเขต ดังเช่นการประเมินราคาปานกลางที่ดินของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

โดยสรุป จะเห็นได้ว่าในประเด็นที่เกี่ยวกับภาษีแล้ว องค์การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในการเก็บภาษี ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนสูงกว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพราะประชาชนในเขตเทศบาลจะต้องมีภาระและความรับผิดชอบต่อเทศบาลมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวกับการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองแล้ว ประชาชนโดยทั่วไปย่อมจะมีความรู้สึกต่อต้านการขยายเขตเทศบาล ทั้งนี้ เพราะพวกเขาจะต้องตกอยู่ภายใต้เทศบัญญัติที่เข้มงวดมากขึ้น และจะต้องเสียภาษีมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่แทบจะไม่ได้การตราข้อบัญญัติจังหวัดเพื่อบังคับใช้ นอกจากนั้นกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรบางประเภท ก็ไม่ได้มีการบังคับใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพอีกด้วย

ผลกระทบต่อทางสังคมวิทยาของการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองต่อประชาชน

การขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองนอกจากจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนในมิติการบริหารและกฎหมายแล้ว การขยายเขตยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนในมิติทางสังคมวิทยา (sociology) โดยเฉพาะการผสมผสานที่เกิดขึ้นระหว่างสังคมเมือง (urban society) และสังคมชนบท (rural society) ในแง่วิถีชีวิต (way of life) ของประชาชนที่ดำเนินอยู่ในชุมชน

สภาพของเขตเทศบาล เป็นสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษประการหนึ่ง ก็คือเป็นเขตพื้นที่ผสมผสานไปด้วยความเป็นสังคมเมืองกับสังคมชนบท ซึ่งทำให้เขตเทศบาลมีลักษณะเฉพาะ อันส่งผลกระทบต่อสภาพปัญหาและความต้องการชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของเทศบาลเมืองอ่างทอง ซึ่งมีการขยายเขตเทศบาลออกไปในเขตพื้นที่ชนบททำให้เกิดความสับสนซับซ้อนมากยิ่งขึ้นในการสนองตอบต่อความต้องการ และการแก้ไขปัญหาของชุมชนเพิ่มขึ้น

ในเขตที่เราเรียกว่าเป็นเมืองหรือสังคมเมืองนั้น ทอมมัส อาดัมส์ (Thomas Adams) ได้อธิบายว่า เมือง ถ้าพูดในแง่โครงสร้างของสังคม (social structure) ก็คือ การรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่นของประชากร และต้องพึ่งพาอาศัยกันอย่างกว้างขวาง หรือ วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ได้อธิบายว่า สังคมเมืองเป็นสังคมที่บุคคลจะต้องพึ่งผู้อื่นในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในแง่อาหาร ที่อยู่ เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เป็นต้น จากคำนิยามทั้งสอง จึงอาจจะอธิบายได้ว่า สังคมเมืองนั้นหมายถึง เขตชุมชนที่มีกลุ่มคนทุกเพศทุกวัยอยู่รวมกันในเขตการปกครองของ กรุงเทพมหานคร เขตเทศบาลและสุขาภิบาล เป็นแหล่งรวมหรือเป็นศูนย์กลางของความเจริญ เป็นชุมชนขนาดใหญ่มีประชากรอยู่หนาแน่นพอสมควร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจ หรือ ค้าขาย หรืออุตสาหกรรม ไม่ใช่บริเวณที่มีอาชีพทางเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน ฯลฯ ชาวเมืองส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาสูง ทำงานในสำนักงานและสถานที่ราชการ บ้านเรือนตั้งอยู่เป็นกลุ่มใหญ่ ชีวิตความเป็นอยู่สับสนวุ่นวายไม่ค่อยมีเวลาว่าง ใช้ชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านมีน้อยมาก เป็นศูนย์รวมของสถานที่ราชการ สถานศึกษา และเป็นศูนย์ธุรกิจการค้าต่าง ๆ รวมถึงสถานรักษาพยาบาลด้วย มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มาก

ส่วนในเขตที่เราเรียกว่าชนบทนั้น วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ได้อธิบายว่า สังคมชนบท เป็นสังคมที่พึ่งตัวเองได้ (self - sufficient) โดยไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากโลกภายนอก เป็นสังคมที่ขึ้นอยู่กับธรรมชาติมีมาตรฐานการครองชีพต่ำ และความเจริญพัฒนาไปได้อย่างช้า ๆ จากความหมายดังกล่าว สังคมชนบทจึงเป็นเขตที่มีกลุ่มคนทุกเพศทุกวัยอยู่รวมกันในเขตที่พ้นจากตัวเมือง หรือนอกเขตกรุงเทพมหานคร เขตเทศบาล หรือเขตสุขาภิบาลออกไป มีลักษณะความเป็นอยู่ และชนบทรรมนิยมประเพณีเป็นของตนเอง คนชนบทมีอาชีพทางด้านเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ หรือทำการประมง อยู่กับธรรมชาติ ต้องอาศัยดินฟ้าอากาศ ในการประกอบอาชีพมากกว่าคนในเมือง ความหนาแน่นของประชากรมีไม่มาก ได้รับการศึกษาต่ำ เพราะขาดแคลนสถานศึกษา ตลอดจนอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ บ้านเรือนจะตั้งอยู่เป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรือเป็นหย่อม ๆ กระจายทั่วไป มีเวลาว่างมาก และส่วนใหญ่ทำงานกลางแจ้ง ตามท้องไร่ท้องนา

แต่มีความสัมพันธ์รัฐจักมักคุ่นเป็นส่วนตัวกับเพื่อนบ้านเป็นอย่างดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มีความ
เคร่งครัดในจารีตประเพณี มีลักษณะของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากในสังคมชนบท¹⁰

ดังนั้น จากลักษณะที่มีความแตกต่างกันระหว่างเขตพื้นที่ที่เป็นสังคมเมืองกับสังคมชนบท
ดังกล่าวข้างต้นนี้ สิ่งผลทำให้สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในสังคมทั้ง 2 มีความ
แตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ

สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในสังคม

เนื่องจากในเขตเมืองมีประชากรอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก เป็นศูนย์รวมของทั้งหน่วย
ราชการ การค้า การศึกษา ศาสนา ศูนย์การคมนาคม รวมถึงศูนย์การรักษาพยาบาล แม้ในเขต
เมืองจะมีบริการด้านอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากมายก็ตาม แต่เพราะจำนวนประชากร
เพิ่มขึ้น ทั้งโดยการเกิดและการอพยพของชาวชนบทเข้าไปอยู่ในเมือง ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ใน
เขตเมืองมากมาย แต่ที่เป็นปัญหาความต้องการของประชาชนอย่างสำคัญมีดังนี้ คือ

1. ความต้องการด้านที่อยู่อาศัย เนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น บ้านเรือนที่อยู่
อาศัยจึงไม่เพียงพอ ทำให้เกิดแหล่งสลัมขึ้นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตกรุงเทพมหานคร
แหล่งสลัมเหล่านี้อยู่กันอย่างขาดสุขลักษณะ แออัดแออัดและยังเป็นแหล่งของโจรกรรม อาชญา
กรรม และยาเสพติดด้วย ชุมชนในเขตสลัมก็มีปัญหาเนื่องจากพ่อแม่ต้องออกมาหากิน ไม่มี
เวลาได้ใกล้ชิดกับลูก ๆ เด็ก ๆ ไม่ได้รับการศึกษา ปัญหาต่าง ๆ จึงเกิดตามมาอีกมาก

2. ความต้องการด้านขนส่งมวลชน การจราจรที่คับคั่งในเขตเมือง และการบริการ
ที่ไม่เพียงพอของรถเมล์ หรือรถประจำทางก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ทางราชการยังไม่สามารถตอบสนอง
ความต้องการของประชาชนได้อย่างเพียงพอ เพราะคนในเขตเมืองส่วนใหญ่ต้องอาศัยบริการของ
รถเมล์ประจำทางไปทำงาน และดำเนินธุรกิจต่าง ๆ

¹⁰ วัลลภ ชัยพิพัฒน์. "หน่วยที่ 7 หลักและแนวทางการให้บริการประชาชน,
หน้า 257.

3. ความต้องการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เนื่องจากเขตเมืองเป็นชุมชนใหญ่ มีบุคคลหลายเชื้อชาติ หลายอาชีพ รวมกันอยู่ ฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันมาก มีตั้งแต่รวยที่สุด ถึงยากจนที่สุด ดังนั้น ปัญหาการฉกชิงวิ่งราว การปล้นจี้ ประทุษร้ายต่อร่างกาย อาชญากรรมทางเพศ ยาเสพติด รวมตลอดถึงแหล่งอบายมุขต่าง ๆ อันเป็นต้นเหตุของโจรกรรม และอาชญากรรมจึงมีมากในเขตเมือง บริการด้านความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่าที่มีอยู่ไม่สามารถบริการได้อย่างทั่วถึง

นอกจากปัญหาสำคัญทั้ง 3 ประการดังกล่าวมาแล้ว ยังมีปัญหาความต้องการของประชาชนอีกมากมาย เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาที่เล่าเรียนของเด็กมีไม่เพียงพอ ปัญหาสถานบริการด้านรักษาพยาบาลไม่เพียงพอ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เป็นต้น

สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในสังคมชนบท

เนื่องจากสภาพของสังคมชนบทอยู่กันอย่างแออัด จำนวนประชากรน้อย ความเจริญด้านต่าง ๆ ยังไปไม่ถึง การบริการอำนวยความสะดวก เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า ตลาดสินค้า เครื่องกินเครื่องใช้ ตลอดจนการคมนาคม และการรักษาพยาบาล หรือสถานศึกษายังมีไม่ทั่วถึง และมีน้อยกว่าเขตเมืองเป็นอันมาก ปัญหาความต้องการของชนบทจึงแตกต่างไปจากเขตเมืองและสิ่งที่เป็นปัญหาหนักของชนบท คือความยากจน ซึ่งเป็นผลไปถึงความขาดแคลนอาหารที่มีคุณภาพโภชนาการ ต่อร่างกาย และขาดแคลนด้านยารักษาโรค หรือสถานรักษาพยาบาล หรือบริการด้านสาธารณสุขต่าง ๆ

จากปัญหาของชนบทดังกล่าวถึงพอประมาณความต้องการหลักหรือความต้องการที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตของชาวชนบทได้ดังนี้

1. ความต้องการที่จะแก้ปัญหาความยากจน เนื่องจากชาวชนบทมีอาชีพทางด้านเกษตรเป็นหลัก ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ ดินฟ้าอากาศเป็นเครื่องอำนวยความสะดวก ดังนั้น ในเรื่องแหล่งน้ำที่จะใช้ในการเพาะปลูกจึงเป็นสิ่งสำคัญถ้าหากขาดน้ำก็ไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีก ซึ่งเป็นความต้องการของชาวชนบท คือ

- 1) แหล่งเงินทุน หรือสถาบันสินเชื่อที่ชาวชนบทจะสามารถกู้ยืมไปทำทุนได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ
- 2) เส้นทางคมนาคมหรือถนนหนทางที่จะนำสินค้าการเกษตรออกไปสู่ตลาดได้สะดวก ไม่ต้องถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง
- 3) ความต้องการที่จะมีที่ดินเป็นของตนเอง ไม่ต้องเช่าที่ดินของคนอื่นทำ
- 4) ความต้องการด้านความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแผนใหม่ อันจะทำให้ผลผลิตสูงขึ้น รวมตลอดถึงความรู้ด้านข่าวสารการตลาดในด้านธุรกิจเกี่ยวกับราคาสินค้า

2. ความต้องการบริการด้านสาธารณสุข เนื่องจากสภาพความขาดแคลนของชนบท ความยากจน และบริการด้านสาธารณสุขยังไม่ทั่วถึง ทำให้ชาวชนบทส่วนใหญ่มีชีวิตอยู่อย่างขาดอนามัย เช่น เด็กเป็นโรคขาดอาหาร หรือกินอาหารที่ขาดสุขลักษณะ คือ ไม่สะอาดและไม่มีคุณค่าทางอาหารเพียงพอ น้ำดื่ม น้ำใช้ไม่สะอาด บริเวณบ้านเรือนสกปรก ไม่มีลิ้มชิม หรือมีก็ไม่ใช้ เพราะขาดน้ำ ดังนี้ เป็นต้น ทำให้สุขภาพไม่แข็งแรง เกิดโรคระบาดได้ง่าย และเมื่อเจ็บไข้ขึ้นมา ก็ไม่มีสถานรักษาพยาบาล เช่น โรงพยาบาลหรือสถานอนามัย ขาดแพทย์ผู้ชำนาญการ ไม่มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการรักษาที่ดีพอ เมื่อมีอาการหนักจริง ๆ ก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากในการนำคนไข้เข้าไปรักษาในเมือง หรือไม่ก็ต้องปล่อยให้ตายไปเพราะไม่มีค่าเดินทาง ไม่มีค่ารักษาพยาบาล ฉะนั้นความต้องการในด้านนี้ชาวชนบทยังขาดแคลนบริการอยู่มาก

3. ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาเรื่องโจรผู้ร้าย ขโมยวัวควายในชนบทเป็นปัญหาใหญ่ เพราะชาวนาชาวไร่มีความจำเป็นต้องใช้ในการทำไร่ไถนา การถูกลักขโมยไปเท่ากับสูญเสียเครื่องมือสำคัญในการทำมาหากิน การที่จะหาซื้อใหม่เป็นภาระหนักอย่างยิ่งเพราะวัวควายแต่ละตัวมีราคาสูง ชาวชนบทที่ยากจนอยู่แล้วจะต้องประสบปัญหา มาก นอกจากโจรผู้ร้ายแล้วชาวชนบทยังต้องประสบปัญหาของผู้ก่อการร้ายที่แทรกแซงซึ่งอยู่ตามตำบลหมู่บ้านโดยทั่วไป ทำให้เกิดปัญหาความหวาดกลัว หรือถูกชักจูงไปในทางที่ผิดจากการโฆษณาชวนเชื่อ ผู้ที่ขัดขืนหรือไม่ให้ความร่วมมือก็อาจเป็นอันตรายต่อชีวิตของตนเองและครอบครัวได้ ยิ่งในที่ใดที่ข้าราชการไม่สามารถไปได้ถึงด้วยแล้ว ชาวบ้านจะตกอยู่ในภาวะไร้ที่พึ่ง ขาดความอบอุ่นใจ และจำเป็นจะต้องทำตามหรือคล้อยตามความต้องการของฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล ความต้องการ

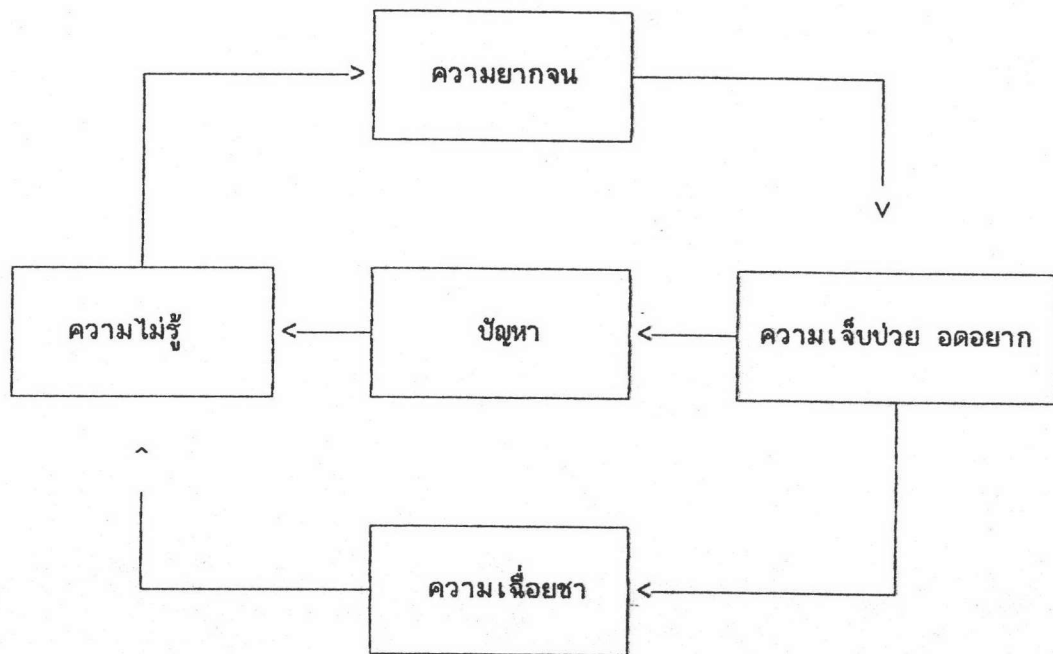
ของประชาชนในท้องที่ห่างไกลที่จะให้ข้าราชการหรือตัวแทนของรัฐเข้าไปให้ความคุ้มครองดูแลจึงมีอยู่สูงมาก

4. ความต้องการด้านการศึกษา ชาวชนบทส่วนใหญ่ขาดการศึกษา หรือได้รับการศึกษาต่ำ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีพอที่จะส่งเสียลูกหลานให้เล่าเรียนในระดับที่สูงขึ้นไปได้ เด็กในชนบทพอเรียนจบประถมศึกษาแล้วพ่อแม่ก็ให้ออกมาช่วยทำไร่ทำนา ยึดอาชีพเดิมของบรรพบุรุษต่อไป โอกาสที่จะมีความคิดในการเลื่อนฐานะความเป็นอยู่ของชาวชนบทจึงมีน้อย ความรู้ใหม่ ๆ ที่จะนำไปปรับปรุงการเกษตรของตนไม่มีโอกาสได้รับอย่างเต็มที่ และจิตใจยังฝังอยู่กับขนบธรรมเนียมประเพณีหรือความเชื่อถือดั้งเดิมยังมีอยู่มาก ความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จึงมีอยู่น้อย ชีวิตไม่มีการแข่งขัน ความกระตือรือร้นจึงไม่ค่อยมี มีเวลาว่างหลังจากฤดูทำไร่ทำนามาก แต่ก็ไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร

ดังนั้น พอจะสรุปปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาชนบทของไทยได้ว่า เกิดเพราะในชนบทยังอยู่ในวัฏจักรแห่งความชั่วร้าย (vicious circle) ซึ่งเป็นวัฏจักรที่ไม่มีจุดเริ่มต้น หรือจุดสุดท้าย และเป็นวัฏจักรที่ซึ่มลึกหยั่งรากลงในสังคมชนบทอย่างฝังแน่น การเข้าไปพัฒนาแก้ไขเพื่อขจัดปัญหาอุปสรรคเหล่านี้จึงต้องอาศัยการระดมทรัพยากรของชาติเข้าแก้ไขในทุก ๆ จุดของปัญหาอย่างพร้อมเพรียง จริงจังต่อเนื่องและประสานในทิศทางเดียวกันเท่านั้น¹¹

¹¹พิณิจ เนตรพุกณะ, คู่มือข้าราชการกรมการปกครอง (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2530), หน้า 263.

แผนภาพที่ 3.4 แสดงวัฏจักรแห่งความชั่วร้าย

จากสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในสังคมเมืองและสังคมชนบทที่มีลักษณะของความหลากหลาย สลับซับซ้อน และแตกต่างกัน อันประกอบกันเข้าเป็นเขตเทศบาล ดังนั้น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ถูกขยายจึงย่อมได้รับผลกระทบทางสังคมวิทยาในแง่สังคมเมือง และสังคมชนบทอย่างไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวิทยานี้เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ที่ถูกขยายทำให้พวกเขาได้รับประโยชน์หรือต้องสูญเสียผลประโยชน์ต่อการขยายเขต

3. ผลกระทบของการขยายเขตเทศบาลต่อการปกครองส่วนภูมิภาค

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 8 พ.ศ. 2536 ประกอบกับพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ได้แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาค ไว้ดังนี้คือ

1. จังหวัด
2. อำเภอ
3. กิ่งอำเภอ
4. ตำบล
5. หมู่บ้าน

จังหวัด อำเภอ และกิ่งอำเภอมีฐานะเป็นส่วนราชการ มีเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติงานอยู่ประจำ ส่วนตำบลและหมู่บ้านมิได้มีฐานะเป็นส่วนราชการ เนื่องจากมิได้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติงานประจำอยู่ คงมีแต่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนเป็นผู้ปฏิบัติงาน โดยได้รับเงินค่าตอบแทนจากรัฐ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ตำบลและหมู่บ้านมิได้เป็นหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค หากแต่เป็นหน่วยการปกครองท้องที่และมีฐานะเป็นส่วนภูมิภาคโดยอนุโลมตามกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องที่เพื่อประโยชน์แห่งการบริหารราชการแผ่นดินในระดับพื้นฐานขนาดเล็กเท่านั้น¹²

ดังนั้นในการพิจารณาผลกระทบของการขยายเขตเทศบาลต่อการปกครองส่วนภูมิภาค ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่มีต่อจังหวัดกับอำเภอเท่านั้น และเนื่องจากอำเภอเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัด การเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่ออำเภอย่อมมีผลกระทบต่อจังหวัดด้วย จึงวิเคราะห์เฉพาะส่วนที่มีผลกระทบต่ออำเภอเท่านั้น

¹²ชาญชัย เจนครองธรรม. คู่มือข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2536), หน้า 183.

ในการวิเคราะห์ผลกระทบจะวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่ออำเภอในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผลกระทบต่อแนวเขตการปกครอง
 2. ผลกระทบต่ออำนาจ บทบาทหน้าที่ของนายอำเภอ
1. ผลกระทบต่อแนวเขตการปกครองของอำเภอ

อำเภอเมืองอ่างทอง มีพื้นที่ประมาณ 104.161 ตารางกิโลเมตร (ไม่รวมพื้นที่
ในเขตเทศบาล) หรือประมาณ 65,101 ไร่ แบ่งการปกครองออกเป็น 12 ตำบล 81 หมู่บ้าน¹³

- ตำบลย่านซื่อ	จำนวน	5 หมู่บ้าน
- ตำบลตลาดกรวด	จำนวน	6 หมู่บ้าน
- ตำบลหัวไผ่	จำนวน	9 หมู่บ้าน
- ตำบลบ้านอิฐ	จำนวน	11 หมู่บ้าน
- ตำบลบ้านรี	จำนวน	4 หมู่บ้าน
- ตำบลมหาไชย	จำนวน	6 หมู่บ้าน
- ตำบลคลองขี้เหล็ก	จำนวน	5 หมู่บ้าน
- ตำบลบ้านแห	จำนวน	6 หมู่บ้าน
- ตำบลโพสะ	จำนวน	8 หมู่บ้าน
- ตำบลศาลาแดง	จำนวน	7 หมู่บ้าน
- ตำบลป่าจี่	จำนวน	7 หมู่บ้าน
- ตำบลจำปาหล่อ	จำนวน	7 หมู่บ้าน

¹³ที่ทำการปกครองอำเภอเมืองอ่างทอง สรุปข้อมูลทั่วไปของอำเภอเมืองอ่างทอง. หน้า 3
(เอกสารอัดสำเนา)

ในการขอขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองได้ขอขยายเขตออกไปจำนวน 7 ตำบล 27 หมู่บ้าน เท่ากับว่า พื้นที่เขตการปกครองของอำเภอเมืองอ่างทองจะต้องลดลงไปถึง 27 หมู่บ้าน ดังตารางเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน		
	จำนวนเดิม	จำนวนที่ขอขยายเขตเทศบาล	จำนวนที่เหลือ
ตำบลย่านซื่อ	5	2	3
ตำบลตลาดกรวด	6	2	4
ตำบลหัวไม้	9	-	9
ตำบลบ้านอิฐ	11	8	3
ตำบลบ้านรี	4	3	1
ตำบลมหาไถย	6	-	6
ตำบลคลองวัว	5	-	5
ตำบลบ้านแห	6	3	3
ตำบลโพสะ	8	3	5
ตำบลศาลาแดง	7	6	1
ตำบลป่าจี่	7	-	7
ตำบลจำปาหล่อ	7	-	7
รวม	81	27	54

ถ้าขยายเขตเทศบาลไปแล้ว เขตการปกครองของอำเภอเมืองอ่างทองจะเหลือ 54 หมู่บ้าน เพราะการปกครองส่วนภูมิภาคคือ อำเภอจะไม่ครอบคลุมถึงในเขตเทศบาล

2. ผลกระทบต่ออำนาจ บทบาทหน้าที่ของนายอำเภอ

2.1 ในการขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทอง ถ้าเป็นผลสำเร็จจะส่งผลให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 27 คน ต้องหมดสภาพความเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านลงตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของนายอำเภอ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ซึ่งเปรียบเสมือนกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นมือเป็นเท้าให้กับนายอำเภอในการปฏิบัติงาน ดังนั้น การที่นายอำเภอต้องสูญเสียกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวนถึง 27 คน เท่ากับอำนาจ บทบาทหน้าที่ของนายอำเภอจะต้องลดลงไปด้วย

2.2 ในปี 2535 อำเภอเมืองอ่างทอง ได้เสนอขอยกฐานะตำบลโพสะเป็นสุขาภิบาล¹⁴ ซึ่งถือว่าเป็นตำบลที่มีความเจริญตำบลหนึ่ง ซึ่งถ้าตำบลโพสะได้รับการยกฐานะเป็นสุขาภิบาลแล้วอำนาจในการบริหารของนายอำเภอจะมากขึ้นด้วย เพราะตามพระราชบัญญัติสุขาภิบาลฉบับที่ 3 พ.ศ. 2528 ได้บัญญัติให้นายอำเภอเป็นประธานกรรมการสุขาภิบาลโดยตำแหน่ง และมีปลัดอำเภอ 1 คน เป็นปลัดสุขาภิบาล ซึ่งการยกฐานะตำบลโพสะ เป็นสุขาภิบาลยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา และการขอขยายเขตเทศบาลเมืองอ่างทองได้ครอบคลุมพื้นที่ของตำบลโพสะจำนวนถึง 3 หมู่บ้านด้วยกัน จึงเป็นความขัดแย้งกันระหว่างสุขาภิบาลกับเทศบาล เท่ากับว่านายอำเภอก็มีส่วนของความขัดแย้งนี้ด้วยเช่นกัน

2.3 ในช่วงปี 2535-2536 ได้มีความพยายามที่จะเสนอร่างพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อที่จะต่อสู้กับแนวความคิดในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งถ้าพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล¹⁴ ได้รับการพิจารณาแล้วอำนาจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านก็จะมีมากขึ้น และอำนาจการควบคุมกำนันผู้ใหญ่บ้านจะยิ่งมากขึ้นด้วย เพราะจะสามารถควบคุมการใช้งบประมาณของสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลได้ด้วย แต่ถ้าพื้นที่อยู่ในเขตเทศบาล อำเภอไม่สามารถจะควบคุมเทศบาลได้เลย สรุปได้ว่า ถ้าเทศบาลขยายเขตได้สำเร็จ อำนาจบทบาทหน้าที่ของนายอำเภอจะลดลง

¹⁴ที่ทำการปกครองอำเภอเมืองอ่างทอง บันทึกชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นในการขอจัดตั้งสุขาภิบาล. 2535. (เอกสารอัดสำเนา).

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ถ้าหากเทศบาลเมืองอ่างทองขยายออกไปได้สำเร็จ ก็จะส่งผลกระทบต่ออำนาจบทบาทหน้าที่ ของนายอำเภอไปด้วย ซึ่งเป็นเรื่องที่สามารถสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในการเมืองท้องถิ่นได้